

Đordana Barbarić

BESKUĆNICI

Ljudi koji žive, ali ne postoje!

Đordana Barbarić
BESKUĆNICI - Ljudi koji žive, ali ne postoje!

Nakladnik:
Udruga MoSt
Split, Zlodrina poljana 4

Za nakladnika:
Đordana Barbarić

Oblikovanje i prijelom knjige:
Žana Krželj

Recenzenti:
Luka Mađerić
Lidija Japec

Tisak:
EKOGRAF - Kaštel Sućurac

Naklada:
300 komada

CIP - Katalogizacija u publikaciji
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
U SPLITU

UDK 316.344.7

BARBARIĆ, Đordana
Beskućnici: Ljudi koji žive, ali ne postoje! / Đordana Barbarić,
- Split: Udruga MoSt, 2009.

ISBN 978-953-55735-1-7

I. Beskućnici

130404002

„Samo živimo iz dana u dan
I svaki san davno nestao je izbrisan...
Koga da pitam brate, tko će mi dat odgovore
Reci bilo šta osim da je moglo biti gore...

Iz dana u dan / **ELEMENTAL**

*Posvećeno svima onima koji su u MoSt-u dobili neki drugi odgovor:
Kvaki, Ibri, Miru, Stivenu, Anti, Čovi, Vjeri...*

Đordana Barbarić

BESKUĆNICI

Ljudi koji žive, ali ne postoje!

Kratka priča kako se gradio MoSt ili priča kako smo rušili mitove

Umjesto predgovora

Možda nismo jasno znali 1998. godine što to želimo mijenjati, što to želimo izgraditi u gradu u kojem živimo i kakav Split želimo. Ali smo znali i vidjeli bezbrojna nesretna lica djece, mlade koji se uzaludno bore za uvažavanje i traže prostor za rad. I vidjeli smo puno ljudi koji bez krova nad glavom, bez tekuće vode i bez struje žive na pragu 21. stoljeća.

Svakodnevno smo gledali lica “isključenih i zaboravljenih”.

I počeli smo sa silnim entuzijazmom brinuti se o nekim nezbrinutim mladima i nekim nezbrinutim odraslima, a sami bez prostora za rad, bez novca, bez telefona... Imali smo samo volju i želju za promjenama i grupu mladih volontera koji su jednako kao i mi osjećali kako zajedno ipak možemo nešto pokrenuti.

I naizgled nemoguća misija je započela!

Srušili smo mit kako mladi u Splitu nisu aktivni i kako je letargija njihovo kodno ime. Uključili smo stotine mladih u volonterski rad i njihov stil življenja premetnuli u pomaganje, brigu za druge i aktivizam.

Za stotine nekih drugih mladih, izgubljenih, tjeskobnih i neprilagođenih imali smo vremena, strpljenja i razumijevanja, a za njihove obitelji značili smo podršku, pomoć i utjehu. Pomagali smo im da prebrode krize odrastanja i svima govorili kako s tom djecom treba nekako drugačije. I tu smo srušili predrasude i dokazali kako se s “delinkventima” ima smisla baviti, kako su to mladi u koje treba ulagati, koji su vrijedni i naše brige i naše pažnje.

U listopadu 2000. godine otvorili smo prvo i jedino Prihvatište za beskućnike južno od Zagreba. Onima “koji ne postoje” značili smo dom i mnogima postali njihova jedina obitelj. U Prihvat su dolazili ljudi koji su godinama spavali u napuštenim automobilima, u bunkerima iz 2. svjetskog rata u Vukovarskoj ulici, ispod stabala na Turskoj kuli i u špiljama na Marjanu, ispod nekog šatorskog krila na Toču, u tunelu ispred splitskog željezničkog kolodvora... Sve su to mjesta pored kojih velik dio nas prolazi svakodnevno. I ne vidi ih. Upoznali smo preko 400 nevjerovatnih “nevidljivih” ljudi čiji životni scenariji prelaze okvire i literature i filma. Oni ne postoje ni na jednom popisu stanovništva. I o tome smo počeli govoriti gdje god smo išli.

Pričali smo o siromaštvu, o ljudima koji žive, ali zapravo ne postoje. I slušali su nas, ali ponekad nam se činilo da nas na pravim mjestima nisu čuli. Uvjeravali su nas da žene beskućnice ne postoje. Propitivali su koje vjere i nacionalnosti su ti “naši” beskućnici. Jesu li to sve “zgubidani i alkoholičari”? I pitali bi nas s nevjericom kako je to moguće da žive bez osobne iskaznice deset, dvadeset godina...

Ali prava pitanja nitko nije postavljao. A bilo ih je bezbroj.

Kako im napraviti osobnu iskaznicu? Ima li dovoljno kreveta? Odjeće? Trebaju li lijekove? Nedostaje li im prekrivača zimi? Koliki su računi za struju? Ima li dovoljno hrane? Je li ljudima koji svakodnevno s njima rade teško? Treba li im neka dodatna podrška?

Nitko nije postavljao ni pitanje kako to da ni u jednom državnom dokumentu nije spomenuta ova skupina ljudi. Kliknete li na bilo koji zakon u RH i ukucajte riječ “beskućnik” dobit ćete odgovor kako “Vaša pretraga nije donijela rezultate”.

Oni su definirani u Zakonu o socijalnoj skrbi u odredbi 2. u članku 1. kao “Korisnik socijalne skrbi je samac ili obitelj koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu u mogućnosti ostvariti ih svojim radom ili prihodom od imovine ili iz drugih izvora.”

I baš zato su mnogi u Prihvatištu jer jer zakoni, odredbe, pravilnici nisu predvidjeli sve životne scenarije. Beskućnici nemaju dovoljno sredstava za samostalan život, dugotrajno su nezaposleni, narušena su zdravlja, nemaju obiteljski ili neki drugi krug podrške... SAMI su, potpuno sami.

I baš zato postoje Prihvatišta jer pomoć od nekoliko stotina kuna koje mogu ostvariti po nekoj odredbi i članku nije dostatna za život dostojan čovjeka.

Kroz ovo desetljeće smo srušili još jedan mit kojim su nas uvjerali kako se u doba ekonomske krize ne može očekivati empatija. Kako je smiješno nadati se da će, u vremenima kada se većina ljudi počinje osjećati marginalno, nekoga dirnuti priče o ljudima s margine.

Ali mnogi naši sugrađani su nam potvrdili kako dobrota, plemenitost i nesebičnost, još uvijek stanuju u gradu pod Marjanom.

Na primjer, kad jedno jutro na vrata Mosta stigne 25 koverti sa novcem koje je 86-ogodišnja gospođa odvojila za beskućnike nakon što je primila sve zaostatke svoje mirovine. Rekla nam je kako njoj novac više ne treba, ali želi da to bude dar s neba ljudima u Prihvatu. I tog smo jutra pred dobrotom ostali bez riječi.

A jedan "mit" smo i potvrdili - dobro se dobrim vraća ili koliko nesebično daješ, toliko će i "svemir" vratiti tebi!

I vratio nam je na milijun načina i uvjerio milijun puta kako graditi Most i graditi mostove prema drugima ipak ima smisla.

Đordana Barbarić

NEKA POJMOVNA ODREĐENJA KAO UVOD U PRIČU O BESKUĆNICIMA

SIROMAŠTVO

Siromaštvo se obično definira kao neposjedovanje novca ili dovoljno novca te posjedovanje malo ili nedovoljno imovine. Smatra se kako ljudi žive u siromaštvu ukoliko njihovi prihodi i resursi nisu dostatni za životni standard koji se u društvu u kojem žive smatra prihvatljivim.

Zbog siromaštva su takve osobe višestruko ugrožene: nezaposlenost, niski prihodi, loši uvjeti stanovanja, neodgovarajuća zdravstvene zaštita do zapreka u cjeloživotnom učenju, kulturnim, sportskim i rekreacijskim aktivnostima.

Takve osobe su isključene i marginalizirane u sudjelovanju u aktivnostima (gospodarskim, društvenim i kulturnim) koje su standard za druge ljude, a može im biti ograničen i pristup temeljnim pravima.

U Europskoj Uniji gotovo 60 milijuna ljudi živi ispod linije siromaštva i imaju ispodprosječna godišnja primanja. Svaki šesti stanovnik živi na granici siromaštva, a posebno žene starije od 65 godina i djeca. Naglo raste i dječje siromaštvo kod kojeg su naročito ugrožena djeca doseljenika koja se teže uključuju u obrazovni sustav i u tržište rada (EU definicija - UNDP 2006.).

REPUBLIKA HRVATSKA I POJAM SIROMAŠTVA

Gospodarski i socijalni pokazatelji u RH

Izvor: HZZ

Pokazatelji troškova života u RH

Sindikalna košarica u veljači 2010. za četveročlanu radničku obitelj: 6.485,61 kn

Prosječna neto plaća pokriva 82,67 posto troškova života (Izvor: SSSH, FINA)

Prosječna mirovina u RH isplaćena za siječanj 2010.: 2.166,44 kn

Udio prosječne mirovine u prosječnoj neto plaći: 40,28 posto

U Zavodu je bilo: 1.507.067 osiguranika i 1.178.449 korisnika mirovine

Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika 1:1,28

Procjena potrebnih sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja iznose

2.939.300.000 kn. kn (Izvor: HZMO)

Apsolutna stopa siromaštva u RH: 11,0 posto (prema metodologiji Svjetske banke)

Linija siromaštva: 22.145 kn godišnje (1.845,42 mjesečno)

(Izvor: Svjetska banka 2006.)

Stopa siromaštva u RH za 2008.godinu: 18,9 posto

Linija siromaštva: 23.327,00 kn godišnje (1.943,91 kn mjesečno)

Izvor: DZS

Osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2010. godinu: 2.700,60 kn

Osnovica za obračun naknada i drugih primanja (proračunska osnovica): 3.326,00 kn

Izvor: Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2010. godinu, Zakon o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2009. godinu.

Siromaštvo kao istraživačka tema u RH je dugo bilo zapostavljeno.

Prvo nacionalno istraživanje siromaštva provedeno je 1998. godine (Svjetska banka, 2000.) i premda je DZS svake godine prikupljao podatke o potrošnji i prihodima kućanstava tek se 2004. javno obznanjuju standardizirani pokazatelji siromaštva.

Prema nalazima DZS u razdoblju od 2001. - 2005. broj siromašnih osoba kretao se između 17 i 18 posto što u usporedbi sa zemljama EU čini Hrvatsku zemljom s nešto višim relativnim stopama siromaštva.

Među siromašnima su prezastupljena kućanstva koja vode osobe s nižim stupnjem obrazovanja, nezaposlene ili neaktivne te umirovljenici i starije osobe.

Siromašni u Hrvatskoj u odnosu na ukupno stanovništvo imaju lošije stambene uvjete, slabiju opremljenost kućanstva, više zdravstvenih problema i vrlo ograničene šanse za poboljšanje materijalne situacije (Z. Šućur, Objektivno i subjektivno siromaštvo u Hrvatskoj 2006.).

Zanimljivo je i određenje siromaštva i socijalne isključenosti u knjizi Siromaštvo: teorije, koncepti i pokazatelji Zorana Šućura koju je 2001. godine izdao Pravni fakultet u Zagrebu. Autor kaže kako je siromaštvo statičko stanje povezano s nedostatkom raspoloživog dohotka, a socijalna isključenost dinamičan proces koji se odnosi na slabo ili nikakvo djelovanje glavnih socijalnih sustava koji jamče puna građanska prava u demokratskom, radnom, zaštitnom i obiteljskom sustavu.

Kroz povijest su se razlikovali i društveni stavovi u odnosu na siromašne osobe pa se smatralo kako postoji društvena skupina koja nije kriva za svoj nezavidan položaj (invalidi, radno nesposobni...) i oni koji su svojevrijem bili siromašni (**beskućnici, alkoholičari...**).

Isti autor navodi kako postoji nekoliko teorija o siromaštvu:

- Teorija kulture siromaštva (siromašni se razlikuju od drugih pripadnika društva, imaju sličan način ponašanja, slične životne vrijednosti i strategiju preživljavanja...).
- Teorija začaranog kruga (siromaštvo rađa siromaštvo...).
- Teorija situacijske prisile (siromaštvo nastaje kao odgovor na postojeće okolnosti, na neka ponašanja ih sili bijeda i neimaština...).
- Teorija koncepta potklase (vjerovanje kako postoji skupina ljudi koja se strukturno odvaja i kulturno razlikuje od zaposlene radničke klase...).

U nekim razmišljanjima govori se kako se društvo uvjetno može podijeliti na A i B tim. Prva je skupina sigurnih i utjecajnih zaposlenih osoba, a druga je ona koja je isključena iz glavnih tijekova života.

SOCIJALNA ISKLJUČENOST

Pojam socijalne isključenosti postao je 1989. godine sastavni dio preambule Europske socijalne povelje (temeljni dokument Vijeća Europe o socijalnim pravima), a nekoliko godina ranije, 1986. godine, uvodi se i novo pravo – pravo na zaštitu od siromaštva i socijalne isključenosti.

Socijalna isključenost je proces kojim su određeni pojedinci gurnuti na rub društva i onemo- gućeno im je puno sudjelovanje zbog njihova siromaštva, nedostatka temeljnih sposobnosti i prilika za doživotno učenje ili je ono rezultat diskriminacije.

Na ovaj se način udaljavaju od prilika za rad, mogućnosti za ostvarenje prihoda i obrazovanja, kao i od mreže društvenih aktivnosti u zajednici. Nemaju pristup tijelima moći i procesima odlučivanja te se zbog toga često osjećaju bespomoćni i nesposobni preuzeti kontrolu nad svojim odlukama koje utječu na njihov svakodnevni život.

Zato Europa traži novi put razvoja, veću socijalnu uključenost ranjivih skupina društva te aktivne mjere nacionalnih socijalnih politika kako bi se smanjio rizik od siromaštva.

U Hrvatskoj su u riziku od socijalne isključenosti najčešće sljedeće socijalne skupine: **nezaposleni, jedno-roditeljske obitelji, osobe s tjelesnim invaliditetom, osobe s intelektualnim poteškoćama, nacionalne i seksualne manjine, mladi, stari, maloljetni delinkventi, zatvorenici, ovisnici, žene žrtve obiteljskog nasilja, beskućnici i osobe zaražene HIV-om.**

Kaže se kako je osoba socijalno isključena kada joj je otežan pristup tržištu rada, najosnovnijim uslugama i kada nema socijalne mreže.

ZAJEDNIČKI MEMORANDUM (JIM - Joint Inclusion Memorandum)

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (MZSS) uz podršku Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) i uz sudjelovanje akademskih, vladinih i organizacija civilnog društva izradili su Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju (JIM) što je jedan od instrumenata priključenja EU.

Sve zemlje kandidati, koje su u procesu pristupanja EU, dužne su izraditi zajednički memorandum o socijalnom uključivanju (JIM).

Cilj je memoranduma pomoći zemljama kandidatima da postanu uspješnije u njihovoj borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti te da moderniziraju svoje sustave socijalne zaštite i tako se pripreme nakon pristupanja za puno sudjelovanje u modelu otvorene koordinacije u području socijalne zaštite i socijalnog uključivanja.

Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju RH potpisan je s Europskom komisijom (EK) 5. ožujka 2007. godine nakon čega je RH ušla u fazu praćenja provedbenih mjera i izrade Nacionalnog provedbenog plana. Hrvatska ima obvezu izvijestiti EK i partnere o provedbi preuzetih mjera u ključnim područjima borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti.

U JIM-u se progovara i o beskućnicima. MZSS je prikupilo podatke o broju smještenih osoba u skloništima i na dan 31. ožujka 2008. godine bilo je smješteno 276 osoba u gradovima Osijeku, Rijeci, Samoboru, Sisku,

Zadru, Zagrebu, Varaždinu i Splitu. Prema našim saznanjima u gradu Sisku ne postoji sklonište za beskućnike nego sklonište za žrtve obiteljskog nasilja, stoga je moguće da se ovaj broj od 276 osoba odnosi i na tu kategoriju građana.

Isto tako rečeno je kako treba provesti dodatna istraživanja koja će pokazati stvarnu potrebu za skloništima za beskućnike i više napora uložiti u preveniranje beskućništva i integriranje beskućnika u društvo.

SOCIJALNO UKLJUČIVANJE

Socijalno uključivanje je proces koji osobama izloženim riziku od siromaštva i socijalne isključenosti pruža mogućnost za stjecanje prilika i resursa nužnih za puno sudjelovanje u gospodarskom, društvenom i kulturnom životu, kao i za uživanje u životnom standardu i dobrobiti koji se smatraju normalnim u društvu u kojem žive.

Socijalno uključivanje osigurava njihovo značajnije sudjelovanje u procesu odlučivanja, što utječe na njihov život i pristup temeljnim pravima. (Zajedničko izvješće o socijalnom uključivanju, EK 2004.)

SOCIJALNO PODUZETNIŠTVO

Socijalno poduzetništvo je novina u pristupu društvenim problemima ili možda još bolje problemima zajednice. Socijalnim problemima se pristupa na poduzetnički način. Karakterizira ga **primjena poduzetničkih načela u društvenom sektoru** sa ciljem unapređenja kvalitete življenja.

Socijalno poduzetništvo služi lokalnoj zajednici ili specifičnoj skupini ljudi te promovira smisao za odgovornost na razini zajednice. Projekti socijalnog poduzetništva generiraju "socijalnu vrijednost", a ne profit.

Smatra se kako ključna razlika između poduzetnika i socijalnog poduzetnika leži u ciljanoj skupini i priželjkivanom krajnjem ishodu.

Za razliku od poduzetnika, socijalni poduzetnik ne cilja na tržište, već na društvo u cjelini. On se ne nada nužno financijskoj dobiti kao ishodu nakon što tržište usvoji njegovu ideju nego se koncentrira na one **zanemarene, potlačene i ugrožene društvene skupine koje nemaju financijskih sredstava i političkih moći kako bi sami promijenili svoju situaciju.**

Naravno, to ne znači nužno da socijalni poduzetnici mahom odbijaju profit. Postoje i profitna i neprofitna socijalna poduzetništva, ali primarni cilj i jednima i drugima je uvijek **socijalna dobrobit.**

Organizacije civilnog društva i socijalno poduzetništvo u RH

U neprekidnoj potrazi za različitim izvorima financijskih prihoda i nastojanju da osiguraju trajni priljev sredstava, mnoge hrvatske organizacije civilnog društva okreću se alternativnim, poduzetničkim strategijama (strategijama socijalnog poduzetništva) kako bi osigurale financijsku potporu donatora. (Varga, 2006)

Trenutačno se većinom socijalnog poduzetništva pod rukovodstvom organizacija civilnog društva diljem Hrvatske upravlja ad hoc i neučinkovito, uz malo ili nimalo planiranja ili pripreme i uz nedovoljan pristup financijskom kapitalu i potpori potrebnoj za proširenje i napredak. Mnogo je razloga tomu, no jedan od ključnih je nedostatak mogućnosti, ljudskih potencijala i stručnog znanja potrebnog za poduhvat socijalnog poduzetništva. Mnogi voditelji organizacija civilnog društva su visokokvalificirani u području svoje struke (okoliš, invaliditet, socijalna pomoć), ali im nedostaje praktično poslovno obrazovanje. (Varga, 2006.)

Organizacije civilnog društva u Hrvatskoj imaju eksplicitno odobrenje za bavljenje trgovačkim djelatnostima, ali u skladu s "ograničenjem distribucije", odnosno, sav višak prihoda ili profita mora se ponovo uložiti u socijalnu svrhu organizacije civilnog društva umjesto u bogaćenje dioničara. (Varga, 2006.)

Kako razvijati socijalno poduzetništvo?

- U zakonodavnom smislu osigurati različite poticajne mjere i olakšice za one organizacije koje će svojim djelovanjem pridonositi vlastitoj održivosti, osobito socijalnom zapošljavanju.
- Sustavno raditi na izgradnji kapaciteta i stvaranju infrastrukture potpore stvaranjem centara potpore te osnivanjem regionalnih i nacionalnih foruma za socijalno poduzetništvo.
- Osigurati financijska sredstva za početna ulaganja u socijalno poduzetništvo i za održivost kasnijim razvojnim fazama poduzetničkog poslovanja.
- Poticati poslovni sektor da se aktivnije uključuje u programe socijalnog zapošljavanja sufinanciranjem programa neprofitnog poduzetništva i osiguravanjem pristupa tržištu te pružanjem mentorskih usluga organizacijama koje se bave neprofitnim poduzetništvom.
- Njegovati i promovirati primjere dobre prakse te javno pohvaljivati i nagrađivati najuspješnije socijalne poduzetnike. (Sonja Vuković, 2006., Civilno društvo.hr)

BESKUĆNICI

KATEGORIJE BESKUĆNIKA

Federacija nacionalnih organizacija koje rade s beskućnicima (FEANTSA) kod definiranja i tipologije beskućništva uzima u obzir fizičku, socijalnu i pravnu dimenziju stanovanja te razvija 4 osnovne kategorije:

- **Bez krova nad glavom** (ljudi koji žive na ulici i oni koji koriste prenoćišta za beskućnike).
- **Bez doma** (ljudi koji žive u hostelima za beskućnike, u privremenom smještaju, skloništima za žene, azilima za strance, privremenim smještajima za radnike imigrante, u zatvorima i medicinskim institucijama te svim ostalim vrstama subvencioniranog i privremenog smještaja).
- **Bez sigurnog stanovanja** (ljudi koji privremeno žive sa širom obitelji ili prijateljima, koji nemaju legalno pravo na smještaj koji koriste, koji žive u stanovima iz kojih im prijeti deložacija ili osobe koje žive u stalnoj prijetnji od obiteljskog nasilja).
- **Bez adekvatnog stanovanja** (ljudi koji žive u privremenim i nestandardnim strukturama poput kamp kućica, u zgradama koje su predviđene za rušenje ili neprimjerene za stanovanje kao i smještaj u prenapučenim stanovima).

U Nacionalnim akcijskim planovima za borbu protiv socijalne isključenosti u 10 novih članica EU, termin beskućnik se odnosi isključivo na ljude koji žive “bez krova nad glavom“.

U Nacionalnim akcijskim planovima 15 starih članica EU općenitije se promatraju sve situacije “beskućništva“ te se uzimaju u obzir različiti stupnjevi deprivacije u ostvarivanju adekvatnog i zdravog stanovanja. (Izvešće Europske komisije o Nacionalnim planovima za borbu protiv socijalne isključenosti u 10 novih članica EU, 2005.)

BESKUĆNICI U SVIJETU – brojčani podatci

U ukupnom broju siromašnih u Europi, prema istraživanjima Europske Unije, udio beskućnika je oko **2,7 milijuna**. Ujedinjeni narodi procjenjuju da broj beskućnika diljem svijeta premašuje jednu milijardu.

Podatci iz svijeta govore kako svaki dan umire 50 000 ljudi, uglavnom djece i žena, kao rezultat siromašnih skloništa, onečišćene vode i neadekvatnih sanitarnih uvjeta i najmanje 600 milijuna ljudi živi u u prihvatilištima koji su životno i zdravstveno ugrožavajući.

Prema procjenama 1,3 milijarde ljudi u svijetu živi u siromaštvu, od toga su 70 posto žene i djevojčice. Procjena je i da ima 23 milijuna izbjeglica.

Beskućništvo direktno djeluje na zdravlje, npr. u Londonu, očekivana životna dob beskućnika je gotovo 25 godina manja od nacionalnog prosjeka.

U SAD-u se procjenjuje kako 842 000 ljudi ima iskustvo beskućništva bar jednu noć. Prema ovome procjena je da godišnje u toj zemlji ima oko 3,5 milijuna beskućnika.

U Republici Njemačkoj istraživanja iz 2004. godine pokazuju kako 272 000 ljudi žive kao beskućnici, bez krova nad glavom ili bez adekvatnog stanovanja.

U Poljskoj je procjena da svake godine oko 33 434 ljudi boravi u prenočištima, privremenom smještaju ili u hostelima za beskućnike.

U Indiji se procjenjuje kako ima 2,3 milijuna beskućnika.

U Australiji prema popisu stanovnika iz 2001. godine 99 900 ljudi nema doma.

Precizan broj beskućnika je nemoguće utvrditi, ali činjenica je da bi on bio znatno veći kada bi se dodao broj onih koji su "granično udomljeni" (oni koji su u opasnosti da postanu beskućnici zbog siromaštva ili neadekvatnog smještaja) i "skriveni beskućnici" (oni koji su udomljeni kod svojih rođaka ili prijatelja).

Da bi se pojasnio dramatičan porast beskućnika, posebice u 80-im i 90-im godinama, iznijeti su mnogi razlozi. Osim što je nivo siromaštva u tom razdoblju u razvijenom svijetu općenito u porastu, u isto vrijeme mogućnost jeftinijeg stanovanja u mnogim gradovima naglo opada. Čekanje na socijalne stanove traje godinama, a socijalne pomoći nisu pratile stopu inflacije.

Osim ovih faktora trend porasta broja beskućnika pratile su i promjene u tretiranju kronično mentalno bolesnih, ovisnika o drogama, nemogućnost obitelji da podrže svoje odrasle članove te porast broja prijavljenih slučajeva nasilja nad ženama.

BESKUĆNICI U SAD-u

Novija istraživanja procjenjuju da je danas bez krova nad glavom između 700 000 i 2 milijuna Amerikanaca. Beskućnici su ranije uglavnom bili bijelci, muškarci i alkoholičari no tijekom osamdesetih godina među beskućnicima sve je više bilo pripadnika manjina, žena i djece.

Već dugo postoji uvjerenje kako su beskućnici uglavnom osobe koje su završile na ulici kada su tijekom osamdesetih mnogi pacijenti otpušteni iz ustanova za liječenje duševnih bolesti.

Ipak, istraživanja su pokazala da je među beskućnicima relativno mali udio onih s teškim mentalnim oboljenjima, a puno veći broj onih koji su ovisnici o drogama ili alkoholu. Mnogi ostaju na ulici i zbog brojnih drugih razloga zbog čega je jako teško opisati tipičnog beskućnika.

Zanimljivosti iz SAD-a

Inicijativa nazvana „Zajednički cilj“ pokrenuta je s ciljem preuređenja napuštenih zgrada u ho-tele koji bi beskućnicima pružili stalan dom i time im vratili dostojanstvo. Rosanne Haggerty, predsjednica inicijative, smatra da se na taj način može pomoći trajnom rješenju problema beskućnika. Ne samo da im se osigurava krov nad glavom, već im se osigurava i socijalno okruženje koje je nužno za njihovu resocijalizaciju.

Prvi projekt je bio vezan za obnovu luksuznog hotela Times Square u New Yorku koji je bio zapušten i u jako lošem stanju. Rosanne je stalnim lobiranjem uspjela nagovoriti velike kompanije, ured gradonačelnika i službe za socijalnu pomoć da podrže njenu inicijativu. Prvi radikalni korak je bio kombinacija smještaja za beskućnike i radnike s niskim primanjima.

Sada je to dom za 652 stanara, a polovina njih su prije bili beskućnici. Uspjeh ovog projekta inicirao je otvaranje još tri prihvatilišta u New Yorku.

Neobične priče o suvremenim beskućnicima

Beskućnici u trendovskoj odjeći - Koreja

Beskućnici na ulicama južnokorejskog grada Pusana nose najnoviju trendovsku odjeću. Na-ime, korejska carina zaplijenila je 3500 komada falsificirane trendovske odjeće i umjesto na dražbi, odjeća je razdijeljena pusan-
skim beskućnicima.

I predstavnici vlasti i Državno odvjetništvo odobrilo je ovu ideju i time još uštedilo troškove uništavanja odjeće.

Beskućnici sa laptopom pod ruku i na „chatu“- SAD

Ravnatelj Nacionalne koalicije za beskućnike u Americi tvrdi kako mnoge osobe bez krova nad glavom posjeduju mobitele, laptope i kako više njih ima e-mail adresu nego poštanski sandučić. Zahvaljujuću tehnologiji većina beskućnika tako ostvaruje kontakte koje su izgubili, osjećaju se dijelom društva.

Jedan od beskućnika, skitnica iz Las Vegasa od 2002. godine vodi svoj blog **The Homeless Guy**. Mjesečno

taj blog ima i do 15 000 posjetitelja. Osim što piše o iskustvu beskućničkog života, govori i o uzrocima bijede i komentira percepciju javnosti. Zahvaljujući blogu dobio je i laptop od donatora. Tvrdi kako na chatu nema “čudnih pogleda “ i drugih kompliciranih interakcija što mu je omogućilo da shvati kako ima osobnost koja se ljudima sviđa.

Beskućnici stvaraju firme

Jedan američki građanin zbog povrede glave nije mogao dobiti stalni posao, ali kaže kako je pomogao u stvaranju firme Omnifax koja je danas dio Xerox-a i da je kreirao jedan od prvih kompjutorskih skenera. Beskućnik je postao vlastitim izborom, kupio je za 400 dolara autobus, nazvao ga “About us Bus“ i iz njega započeo emitirati 24 satni internet TV show pod nazivom About Us Now. Prikazuje koncerte, svoj beduinski stil života, prati grupu umjetnika - beskućnika koji putuju po SAD, prati lokalne političke akcije i pokušava skrenuti pažnju javnosti na ljude koji su jako nisko na socijalnoj ljestvici. Danas piše svoju autobiografiju i snima album.

BESKUĆNICI U EUROPI

Populaciju beskućnika u Zapadnoj Europi najvećim dijelom čine odrasli muškarci.

Većina je beskućnika ekstremno siromašna i odvojena od svojih obitelji i socijalnih institucija. Oko jedne trećine odraslih je mentalno bolesno, a oko pola ukupnog broja beskućnika su ovisnici o alkoholu ili drogama. Do 50-ih godina 20. stoljeća najveći broj beskućnika su bili bijelci, alkoholičari i ljudi starije dobi, dok su današnji beskućnici relativno mladi.

U većini zemalja Europske Unije pomoć za beskućnike dolazi iz privatnog sektora, od crkava, organiziranih skloništa i hostela. Pomoć također osiguravaju i karitativne organizacije pružanjem različitih usluga (smještaj, hrana, odjeća, medicinska i pravna pomoć) čime život mnogih beskućnika čine podnošljivijim.

Ipak, navedene organizacije nemaju mogućnosti i ne djeluju u smjeru rješavanja jeftinijeg stanovanja. Mnogi vide rješenje problema beskućništva u postavljanju povjerenstava u sklopu vlada kako bi omogućili jeftinije stanovanje i stvorili bolji okvir za zapošljavanje najsiromašnijeg dijela stanovništva.

Velika Britanija

Prema studiji “How Many, How Much” instituta “Crisis and New Policy” u Velikoj Britaniji ima 380 000 beskućnika, a troškovi države za beskućnike procjenjuju se na 24 tisuće funti godišnje.

Financiranje iz vladinih izvora nije dovoljno za većinu beskućničkih, socijalnih i dobrotvornih organizacija stoga dvije velike beskućničke organizacije **Big Issue** i **Street Shine** prihode ostvaruju baveći se prodajom časopisa na ulicama Londona, pružajući usluge popravaka i čišćenja cipela ili pranja automobila što su oblici socijalnog poduzetništva.

Smatra se kako je socijalno poduzetništvo puno bolji oblik pomoći beskućnicima nego darovnice donatora koje je teško pronaći i na koje se ne može dugoročno računati.

Zanimljivosti iz Škotske

The Homeless World Cup Foundation - HWC, Međunarodna mreža novina za beskućnike (International Network of Street Papers) i Mel Young, škotski osnivač novina za beskućnike **Big Issue**, inicirali su i 2003. godine organizirali Svjetsko nogometno prvenstvo beskućnika. Osnovni cilj bio je otvoriti temu beskućništva i siromaštva diljem svijeta.

Poljska

Prema procjenama Europske Unije samo u Poljskoj se nalazi oko 300 000 do pola milijuna beskućnika, ljudi bez krova nad glavom.

Iako ih je bilo i za vrijeme komunizma, 80-ih i 90-ih godina se njihov broj naglo povećao. To je bio rezultat društvenih i gospodarskih promjena provedenih u to vrijeme. Dok su neki od njih krov nad glavom izgubili zbog gubitka posla i nemogućnosti plaćanja računa, ispitivanja ipak pokazuju kako najveći broj beskućnika u Poljskoj to nije postao zbog siromaštva nego zbog nesređenih (poremećenih) obiteljskih odnosa.

Osim zbog problema u partnerskim odnosima (koji su najčešće uzrokovani alkoholizmom jednog od partnera), neke obitelji izbacuju svoje članove kad saznaju da su narkomani ili zaraženi virusom AIDS-a. Na ulicama završavaju i bivši zatvorenici koji se nakon odsluženja kazne zatvora nemaju gdje vratiti. Uvijek ima i onih kojima je skitnja stil života zbog čega radije biraju ulicu i prosjačenje nego skloništa u kojima se moraju pridržavati određenih pravila. Nisu ni rijetki slučajevi onih koji životom na ulici izbjegavaju plaćanje alimentacije.

Beskućnici su najugroženija skupina za vrijeme zime. Zbog niskih temperatura na ulici umre više stotina ljudi i to najčešće muškarci u dobi između 40 i 60 godina kod kojih je uzrok smrti najčešće smrzavanje i prekomjerna količina alkohola u krvi.

Budući su sredstva koje je država namijenila za zbrinjavanje beskućnika daleko od realnih potreba, humanitarne i crkvene organizacije su preuzele skrb za beskućnike.

Zanimljivosti iz Poljske

Jedan od organizatora skrbi za beskućnike preuređio je svinjogojsku farmu i jedan bunker i tako osigurao 1000 mjesta za spavanje, a za potrebe takvih skloništa pokrenuo je liniju za proizvodnju tjestenine iz koje dnevno izlazi 400 kilograma tjestenine.

Norveška

Čak i u Norveškoj, zemlji s bruto društvenim proizvodom od 42 400 dolara po glavi stanovnika, postoje ljudi koji su izvan sistema. Beskućnici u Norveškoj spavaju po prenatrpanim skloništima za ovisnike ili po šumama. Prema nekim izvorima u Norveškoj živi oko 6000 beskućnika. Ovaj broj uključuje i određeni broj ovisnika koji ne žive u primjerenim uvjetima koji bi im pružali mogućnost izlječenja i resocijalizacije. Određeni broj beskućnika nije registriran jer žive ispod mostova.

Norveška jest socijalna država, ali ipak ne pruža odgovarajuću pomoć ovisnicima i duševnim bolesnicima zbog čega su upravo te kategorije najbrojnije u ukupnom registriranom broju beskućnika.

Zanimljivost iz Osla

Grupa ljudi, potaknuta iskustvom viđenja beskućnika u skitnji i prošnji, organizirali su prodaju uličnih novina **Erlík Oslo**. Projekt se sastoji u tome da beskućnici prodaju navedene novine te da su za to i plaćeni. Dobivaju pola cijene za prodani časopis koji košta 40 kruna (oko 37 kuna). Prije nego što su započeli prodavati novine mnogi su beskućnici bili kriminalci ili su zarađivali baveći se prostitucijom. Registrirano je 370 prodavača, ali svakodnevno prodaje njih 100. Opremanje i tiskanje prvih 10 tisuća primjeraka stajalo je oko 100.000 kruna (90.000 kuna).

FRANCUSKA

Primjer Emmaüs International organizacije iz Pariza

“Serve first who suffer most” - “Služiti prvo onima koji najviše pate!”

-1947.

Abbé Pierre, tvorac ove velike organizacije, otvara prvu kuću za beskućnike u predgrađu Pariza, koju naziva Emmaüs (nada) po selu u Izraelu.

- 1949.

U kuću dolazi prvi “companion” (beskućnik koji postaje pomagač), u skladu sa sloganom Abbé Pierra “Dođi, pomoz mi pomoći drugima”.

- 1951.

Započinje sakupljanje oštećenih predmeta i “second hand” prodaja.

- 1969.

Prvi internacionalni sastanak svih Emmaüs grupa u Bernu, u Švicarskoj okupio je 70 grupa iz 20 zemalja širom svijeta.

- 1971.

Održana je konstituirajuća skupština Emmaüs International-a u Kanadi.

Emmaüs - danas

Emmaüs sačinjava 319 grupa članica iz 32 zemlje s četiri kontinenta (Afrike, Amerike, Azije i Europe). Službeni jezici Emmaüsa su engleski, francuski i španjolski tako da su svi dokumenti i promidžbeni materijali na sva tri jezika.

Struktura Emmaüs International-a

- **Generalna skupština** koja se sastoji od svih 319 grupa članica predstavlja najviši organ i održava se svake četiri godine.
- **Odbor** koji čine 24 predstavnika regija donosi odluke i sastaje se jedan do dva puta godišnje.
- **Izvršni odbor** kojeg čini pet do sedam predstavnika sastaje se svaka dva mjeseca.

Oblici skrbi za beskućnike u Francuskoj:

Prihvatište za prvu pomoć (Emergency Shelter)

U Parizu postoji trinaest prihvatilišta za prvu pomoć koja dobro funkcioniraju i njihov rad ko-ordiniraju profesionalci. **Noćenje korisnici plaćaju simbolično 1 EUR.**

U funkcioniranju ovakvog tipa Prihvatilišta značajnu ulogu imaju "kompanjoni" - resocijalizirani beskućnici. Prihvatilište može primiti do 75 ljudi. U prizemlju se najčešće nalaze prijavni pultovi gdje dežurni kompanjon beskućnicima dijeli osnovne higijenske potrepštine: četkicu za zube, pastu za zube, sapun, prezervativ te jednokratne plahte i ručnike. Na ulazu se beskućnicima obavezno dijele i boce vode jer veliki broj ljudi umire od dehidracije.

U Prihvatilištu može spavati tko god želi, bez obzira na svoje zdravstveno stanje (npr. HIV pozitivni) ili neposjedovanje dokumenata. Sve dok ne zatraži konkretnu pomoć, beskućnika se ne "dira" već mu se osigurava prenoćište kao prva pomoć.

Noćni djelatnik/kompanjon regulira rad Prihvatilišta, ali u slučaju incidenata (kojih nema često) poziva se policija i izgređnicima se zabranjuje ulazak u kuću. Također, ako u jednoj kući nema mjesta, kompanjoni mogu nazvati druge kuće i pronaći prazni krevet.

Na prvom katu borave ljudi bez prebivališta, osobe teškog zdravstvenog stanja i nepokretni. Oni su tu neograničeno, a svakodnevno im je na raspolaganju liječnik i medicinska sestra.

Prostor za beskućnike nalazi se na sljedeća dva kata. U sobama spavaju od dvoje do petero beskućnika, žene i muškarci nisu posebno odvojeni. Pruža se mogućnost i partnerima da prespavaju zajedno. U spavaonicama mogu boraviti i cijele obitelji. Kreveti se ne "čuvaju" iako najčešće dolaze iste osobe na spavanje i broj noćenja im nije ograničen. Na četvrtom, posljednjem katu žive kompanjoni koji održavaju red u kući. Oni nisu plaćeni za svoj rad već dobivaju stan i hranu. Kompanjoni borave u kući koliko žele, dok ne budu spremni za korak dalje.

Uz ured i salu za sastanke ponekad se u ovakvim prihvatilištima nalaze i prostori za druženje, biblioteka, stolovi za bilijar i stolni tenis te prostor s perilicama za rublje i tuševima.

Većina takvih prihvatilišta ima i skladišta prepuna namještaja, bijele tehnike, odjeće, sanitarnog materijala, uglavnom donacija koje se raspoređuju po prihvatilištima, dnevnim centrima i zajednicama.

Najveći problem je što za sve te prostore Emmaüs plaća visoki najam državi. Najčešće prostore uzmu u zakup u vrlo lošem stanju pa ih renoviraju. U procesu obnove tih prostora aktivno sudjeluju kompanjoni.

Socijalni hoteli

Osobe koje žele krenuti dalje u stabilniji život i nezavisnost mogu biti privremeno smještene u hotelske sobe do šest mjeseci. Socijalne hotele također vodi Emmaüs International.

Dnevni centar (Daytime Center)

U Parizu postoji sedam dnevnih centara.

Jedan takav prostor u samom centru Pariza nudi smještaj za 150 osoba. Tu ljudi mogu boraviti tijekom cijelog dana te dobiti doručak i ručak. Centar je otvoren od 9:00 do 18:00 sati .

U velikom prostoru u prizemlju nalazi se prijamni prostor, liječnička ordinacija, dnevni boravak, prostor za pranje i peglanje odjeće te tuševi. U podrumu zgrade nalazi se još jedan veliki dnevni boravak s televizijom i velika kuhinja s blagovaonicom gdje se pakira svježe pripremljena hrana.

Za razliku od Prihvatišta za prvu pomoć koje održavaju kompanjoni, dnevne centre čiste profesionalne čistačice.

U dnevnim centrima beskućnici i skitnice mogu, ako zatraže, dobiti pomoć u izradi dokumenata, u pronalasku posla i smještaja, obaviti zdravstvene preglede, dobiti čistu odjeću i pročitati novine.

Na beskućnike se ne radi nikakav pritisak, jer se radi po načelu - **ne može se pomoći onome tko to ne želi.**

U okviru ovih centara djeluju **pokretni timovi** koji svaku večer obilaze Pariz i daju informacije o centru i mogućnostima koje pruža te na taj način dopiru i do beskućnika koji ne mogu ili ne žele doći u centre.

Zajednica (Community)

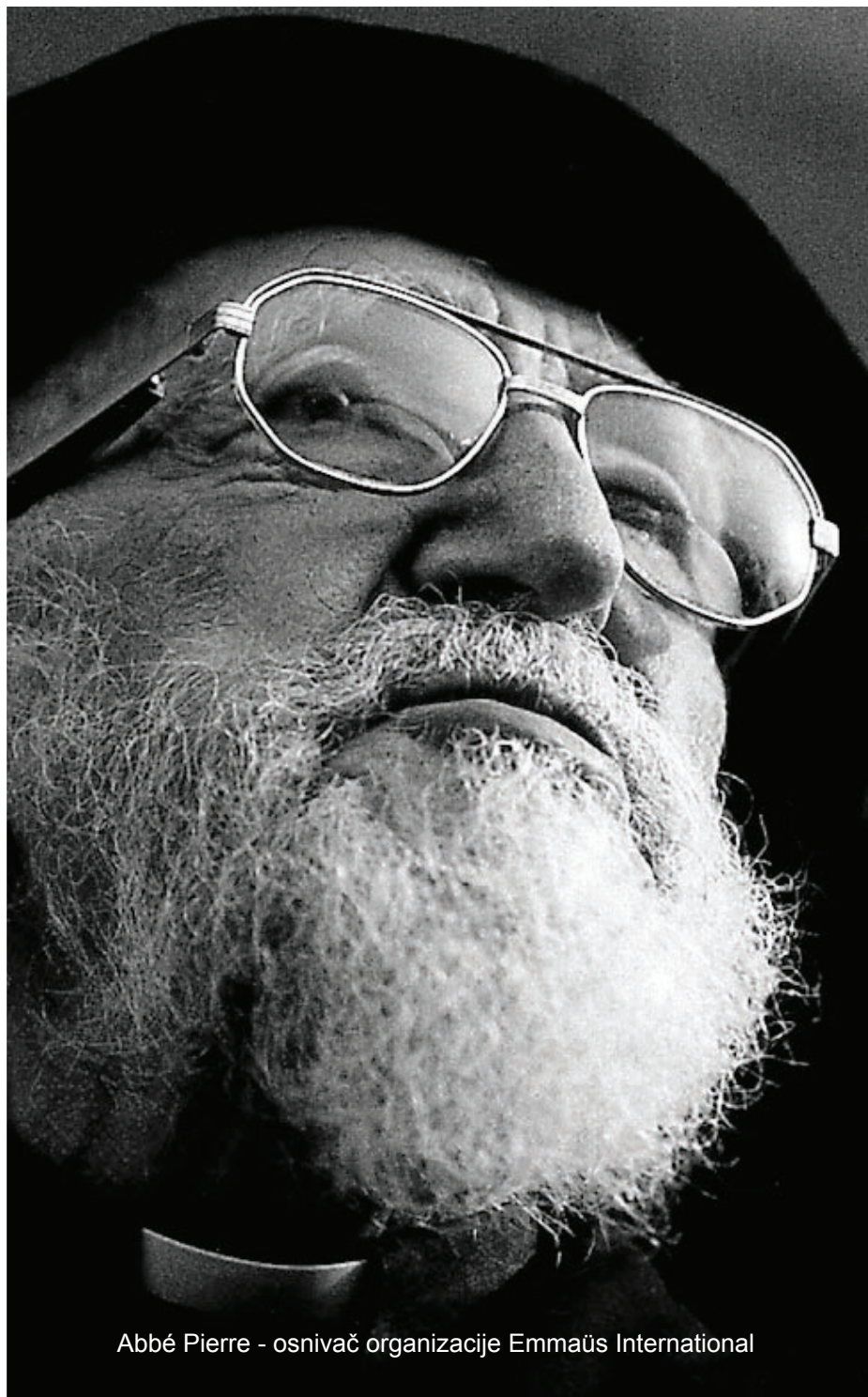
Zajednica je kuća namijenjena samo kompanjonima kojima je ovo "korak" ka boljem životu. U takvim komunama živi i radi 50 kompanjona, žena i muškaraca.

Svakodnevno su im na raspolaganju dva profesionalca koja nadgledaju njihov rad i red u kući, socijalna radnica i liječnik.

Glavna kuća sastoji se od kuhinje, blagovaonice, dnevnog boravka i spavaonica, a pokraj kuće se nalaze velika skladišta gdje se donacije primaju, selektiraju, popravljaju i prodaju, što je konačni cilj ove zajednice.

U second hand dućanima prodaje se gotovo sve, odjeća, knjige, ploče, ukrasi, slike, namještaj, bijela tehnika, igračke...

Zajednica ne može prodajom zaraditi toliko da sama sebe uzdržava, ali je bitan učinak koji ima kod ljudi - osjećaju se korisnima, angažirani su cijeli dan i nisu na ulici.

Abbé Pierre - osnivač organizacije Emmaüs International

REPUBLIKA SLOVENIJA

U Sloveniji za sada ne postoje zakoni ili neke druge odredbe i pravilnici za rješavanje problema beskućništva. U Sloveniji ima oko dvije tisuće beskućnika. U Ljubljani živi između 400 i 700 beskućnika. Točne brojke ne postoje jer u Sloveniji nije definirano tko je beskućnik.

Zadnjih godina se beskućništvo u Sloveniji rješavalo privremeno i to otvaranjem novih prihvatilišta koja pružaju samo noćenje i hranu. U Ljubljani postoje dva prihvatilišta te mogućnosti noćenja kod crkvenih organizacija. Prihvatilišta su otvorena u svim većim gradovima: Maribor, Celje, Kranj, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Kočevje i Krško.

Većina prihvatilišta je otvorena od strane Centara za socijalni rad.

Društvo za pomoć i samopomoć beskućnika Kralji ulice

Prvi broj uličnog časopisa je izašao krajem 2004. godine. Društvo Kraljevi ulice je osnovano 2005. godine, a 2006. su otvorili prvi slovenski dnevni centar za beskućnike.

Trenutno je zaposlenih osam ljudi različitih profesija i jedan beskućnik preko programa javnih radova. Radno vrijeme je radnim danima od 9:00 -16:00 sati i subotom od 10:00 -12:00 sati.

Društvo Kralji ulice provode sljedeće aktivnosti:

- Časopis Kralji ulice

Mjesečno izdavanje časopisa u kojem beskućnici sudjeluju u pisanju članaka, fotografiranju, u radu uredništva...

- Dnevni centar za beskućnike

Informiranje, savjetovanje, prva socijalna pomoć, mogućnost uporabe kompjutera i interneta, pisanje članaka, pomoć pri pisanju molbi za posao, mogućnost čuvanja stvari i novca, garderoba poklonjene odjeće i obuće...

- Terenski rad s beskućnicima

Praćenje beskućnika po institucijama, bolnicama i programima liječenja ovisnosti; pomoć pri dobivanju osobnih dokumenata i ostvarivanju socijalne pomoći; osiguravanje adrese stalnog prebivališta; suradnja s drugim vladinim i nevladinim institucijama i organizacijama...

- Stambene zajednice za beskućnike

Društvo je prošle godine počelo pilot projekt za beskućnike u okviru kojeg se iznajmi stan i nudi, uz opremanje, i pomoć u sređivanju životne situacije beskućnika. Trenutno ima pet stanova u kojima živi četrnaest beskućnika. Program traje godinu i pol i za to vrijeme beskućnicima se pruža mogućnost rješavanja problema koji im onemogućavaju normalan život. Svaki beskućnik ima svog socijalnog radnika s kojim izrađuje individualni plan i određuje životne ciljeve.

Za svaki stan su odgovorna dva socijalna radnika koji tjedno održavaju sastanke s korisnicima. Na sastancima se obrađuje tekuća problematika vezana za stanovanje, međusobne ili susjedske odnose te se prave planovi za sljedeći tjedan.

- Univerzitet pod zvijezdama

U okviru ovog programa organiziraju se socijalne, kulturne i obrazovne radionice za beskućnike i socijalno ugrožene građane. Provode se kazališne, video i kompjutorske radionice te tečajevi španjolskog i njemačkog jezika. Tjedno se organiziraju sportske aktivnosti (najčešće nogomet) i sudjeluje na raznim turnirima u Sloveniji i Hrvatskoj.

Programne Društva Kralji ulice financiraju:

- Ministarstvo za rad, obitelj i socijalnu skrb
- Gradska uprava Ljubljana
- Ured za mlade Republike Slovenije
- Fondacija za invalide i humanitarne organizacije
- Ministarstvo za kulturu
- Norveški finansijski mehanizam i drugi donatori.

Planovi za budućnost

Izvođenje i širenje programa koji se već provode te razvoj socijalnog poduzetništva s mogućnošću zapošljavanja beskućnika.

SRBIJA - Beograd

Prihvatilište za odrasla i stara lica u Kumodraškoj ulici u Beogradu je jedino prihvatilište za beskućnike i ima kapacitet za smještaj 105 osoba.

Ova ustanova osnovana je 1974. godine kao Centar za prihvatanje odraslih osoba Gerontološkog centra u Beogradu i bila je u nadležnosti Republike.

Od 1. siječnja 2005. godine Grad Beograd je preuzeo osnivačka prava i kompletnu brigu o hitnom zbrinjavanju odraslih i starih u stanju socijalne potrebe.

Statistika o broju beskućnika u Srbiji nije precizna i procjene govore kako u Beogradu živi između 2 000 i 10 000 beskućnika.

Korisnici Prihvatilišta su uglavnom beskućnici, stare i senilne osobe, psihički bolesnici, prosjaci, skitnice, alkoholičari, invalidi i "svi oni koje nitko neće".

U Prihvatilište se primaju i osobe koje nemaju nikakvu dokumentaciju, organizirana su tri obilna redovna obroka i užina te primarna zdravstvena zaštita.

Beskućnike dovodi policija, hitna pomoć, centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove, prijatelji i rodbina, a često dolaze i sami. Korisnici u Prihvatilištu borave privremeno, do šest mjeseci, dok im se ne nađe drugi smještaj. Zbog njihovog načina života, veliki broj beskućnika ponovno se vraća u Prihvatilište.

Kroz Prihvatilište je do sada prošlo više od 10 000 osoba.

DJECA BESKUĆNICI U SRBIJI

Prihvatilište za djecu i omladinu

U Srbiji djeluje ukupno 16 institucija socijalne zaštite u kojima je, prema podacima nadležnog Ministarstva, trenutno oko 6 500 djece, od kojih su njih 2 000 bez roditeljske skrbi. U ovu statistiku nisu uključena djeca s ulice već samo djeca koja su na ovaj ili onaj način prošla kroz sustav.

Djeca koja žive na ulici za državu su nevidljiva, neregistrirana i nepostojeća.

Prema podacima UNICEF-a koji su početkom ove godine predstavljeni u Srbiji, u siromaštvu ili na rubu siromaštva živi 300 000 djece. Najugroženija djeca su ona koja pripadaju manjinskim skupinama, izbjegla i raseljena djeca te ona koja žive u ruralnim područjima.

Na trećoj nacionalnoj konferenciji o smanjenju siromaštva izrečen je podatak da se siromašnima smatraju oni žitelji Srbije koji mjesečno primaju 8.883 dinara (cca 690 kuna). Prema ovim podacima oko 490 000 stanovnika Srbije je siromašno. Jedna od najzastupljenijih kategorija su i djeca do trinaest godina života.

Procjenjuje se ka-ko trenutno ima oko 500 dječaka i djevojčica koji žive i hrane se na ulici. Tijekom 2005. registrirano je 420, a 2006. čak 460 djece beskućnika.

Djeca beskućnici skrovište nalaze u napuštenim kućama, toplovodima, starim vagonima, olupinama automobila... Ljeti spavaju najčešće ispod mostova, a zimi u šahtama. Na ulici rade sve što stignu, prose, peru automobilska stakla na semaforu, istovaruju pijesak, čuvaju automobile, peru splavi, prodaju toaletni papir na tržnicama, čiste podrum... Mnogi se bave prostitucijom, trguju drogom, drogiraju se ili krađu. (Balkan magazin)

Za one koje žele znati više

SVJETSKO NOGOMETNO PRVENSTVO HOMELESS WORLD CUP (HWC)

Svjetsko nogometno prvenstvo je internacionalni sportski projekt koji koristi pozitivnu snagu nogometa za podizanje razine svijesti o beskućništvu i siromaštvu. Socijalna integracija kroz sport je uspješna strategija u mnogim zemljama. Jedinstvena strast za nogometom ima sposobnost pomicanja socijalnih granica. Sam sport postaje sredstvo za stvaranje novih šansi za osobe u kriznim situacijama.

Slogan ove organizacije je: Dolje beskućništvo! Živio nogomet!

Dosadašnja svjetska nogometna prvenstva organizirala su se u sljedećim gradovima:

- 2003. Graz, Austrija
- 2004. Gothenburg, Švedska
- 2005. Edinburg, Škotska
- 2006. Cape Town, Južna Afrika
- 2007. Copenhagen, Danska
- 2008. Melbourne, Australija
- 2009. Milano, Italija
- 2010. Rio de Janeiro, Brazil

Prvi nastup hrvatske reprezentacije beskućnika bio je u rujnu 2009. godine na Svjetskom prvenstvu beskućnika u Milanu. Članovi hrvatskog tima bili su predstavnici Prihvatilišta iz Rijeke, Osijeka, Zagreba i Varaždina.

Sudjelovanje timova iz više od 60 zemalja učinilo je svjetska prvenstva beskućnika iznimno zanimljivim medijskim događajem pa ih svake godine prati više od 300 akreditiranih novinara i 50 TV postaja. Događaj privlači više od 100 000 gledatelja i atmosfera je uvijek prožeta zajedništvom među timovima uprkos tome što igraju jedni protiv drugih.

Glavni partneri organizatora su INSP (International Network of Streetpapers), UNO, UEFA i NIKE.

Tko može sudjelovati?

- Organizacije koje prodaju ulične novine ili one koje mogu organizirati tim igrača prema definiciji sudionika-igrača.
- Igrači mogu biti muškarci i žene u dobi od najmanje 16 godina koji su beskućnici prema nacionalnoj definiciji beskućnika.
- Osobe koje osnovu privređivanja imaju kao ulični prodavači novina.
- Osobe koje traže azil, a još ga nisu dobile i nemaju radnu dozvolu.
- Osobe koje su u procesu rehabilitacije od droga i alkohola i koji su bili beskućnici u nekom razdoblju tijekom zadnje dvije godine (od 1. rujna 2007.).
- Pojedinci koji nisu bili sudionici prethodnih svjetskih prvenstava.

Tko organizira Svjetsko nogometno prvenstvo?

- Svjetsko nogometno prvenstvo organizira ured HWC-a u Edinburgu u suradnji sa zemljom domaćina.

Što HWC nudi timovima?

- HWC preuzima brigu sponzoriranja i financiranja troškova za 10 osoba (8 igrača i 2 trenera) u zemlji domaćinu (smještaj, hrana, transport).
- Ured HWC-a daje podršku timovima kod traženja dodatnog sponzorstva.
- HWC ured pomaže u rješavanju vize za sudionike kojima je to potrebno.

O čemu timovi moraju voditi računa?

- Timovi trebaju imati svoj proračun za pokrivanje troškova priprema, opreme i putovanja do zemlje domaćina.
- Timovi imaju odgovornost dovesti sudionike prema kriterijima koji su navedeni (svi sudionici moraju imati važeću putovnicu i zdravstveno-putno osiguranje u zemlji domaćina).
- HWC nudi pomoć u rješavanju svih tih pitanja.

Kako se prijaviti?

- Kontaktirati tim koordinatora HWC-a ili njihove partnere u vlastitoj državi.

Zanimljivosti iz zadnjeg izvješća HWC sa svjetskog prvenstva u Kopenhagenu

- U pretkolu i na treninzima Svjetskog nogometnog prvenstva za beskućnike 2007. godine u Kopenhagenu sudjelovalo je 25 000 ljudi.
- HWC je prepuno nadahnjujućih priča o hrabrim ljudima koji su napravili iskorak kako bi promijenili vlastite živote.
- Rezultati istraživanja provedenog šest mjeseci nakon prvenstva govore o promjenama koje se događaju kod sudionika, ali i u lokalnim zajednicama i u stavovima javnosti.

Utjecaj na sudionike - igrače

- 93 posto (345 igrača) pronašlo je novu motivaciju u svom životu.
- 83 posto (316 igrača) popravilo je narušene socijalne odnose.
- 71 posto (271 igrač) je drastično promijenio svoj život.
- 29 posto (110 igrača) pronašlo je posao.
- 38 posto (145 igrača) popravilo je vlastitu stambenu situaciju.
- 32 posto (122 igrača) nastavilo se školovati.
- 71 posto (271 igrač) nastavilo je redovito igrati nogomet.

- 118 igrača počelo je otvoreno govoriti o ovisnosti o alkoholu i drogama.
- 18 žena sudjelovalo je u prvenstvu (u Edinburgu 2005. bilo ih je svega 5).

Utjecaj na rast lokalnih organizacija i projekata

- HWC je pokrenuo i sada podržava rast nogometnih programa za beskućnike u preko 60 zemalja.
- U 34 zemlje već su pokrenute ili se uskoro pokreću nacionalne ulične lige.
- U 48 zemalja održale su se nacionalne kvalifikacije i selekcije za 2007.
- U Kopenhagenu 2007. sudjelovalo je 48 zemalja.
- Danas se mreža širi na 80 zemalja.

HWC je uvelike utjecao na senzibiliziranje društva na probleme beskućništva i na stvaranje nove slike o beskućnicima u javnosti.

Medijsko praćenje je također imalo pozitivan utjecaj time što su beskućnike prikazali u pozitivnom svjetlu. CNN i MTV su samo neki od medija koji su pratili HWC.

Otprilike 100 000 gledatelja pratilo je prvenstvo u Kopenhagenu, 160 gledatelja sudjelovalo je u sljedećem ispitivanju:

Prije početka utakmice

- 20 posto ih je priznalo kako imaju negativnu sliku o beskućnicima.
- 21 posto nije se izjasnilo.
- 58 posto imalo je pozitivnu sliku o beskućnicima.

Nakon utakmice

- 85 posto ljudi na beskućnike je gledalo pozitivno.
- 12 posto nije se izjasnilo.
- 1 posto ima i dalje negativne stavove.

Nakon Kopenhagena 2007. promijenili su se u potpunosti neki životi

- Michelle iz Brazila, igračica na turniru, izabrana je za Brazilski nacionalni tim žena ispod 20 godina.
- Cherie iz Liberije je dobila četverogodišnju sportsku stipendiju na fakultetu u SAD-u.
- Eugene iz Gane je osvijestio svoj problem ovisnosti i pronašao zaposlenje koje mu je omogućilo posjedovanje vlastitog doma.
- David Duke, koji danas vodi reprezentaciju Škotske, na HWC 2004. bio je igrač koji je doveo Škotsku do pobjede. Dva tjedna prije prvenstva kupio je vlastiti stan.

MEĐUNARODNA MREŽA ULIČNIH NOVINA (INTERNATIONAL NETWORK OF STREETPAPERS)

Ulične novine (Street Papers) su novine koje prodaju beskućnici ili siromašni pojedinci, a koje se tiskaju uglavnom kako bi se pomoglo toj populaciji. Većina takvih publikacija uglavnom govore o temama beskućništva i siromaštva, a cilj im je ojačati socijalne mreže unutar beskućničkih krugova. Osim što beskućnici novine prodaju, oni u njima i pišu.

INSP podržava ovakve projekte diljem svijeta kako bi osigurali zaposlenje beskućnicima. Mreža uključuje 100 novina u otprilike 40 zemalja, ali i podršku novim projektima u zemljama u razvoju.

Od 1994. INSP je pomogao skupini od 250 000 siromašnih građana s posebnim fokusom na zemlje u razvoju. Radeći lokalno s organizacijama civilnog društva, INSP djeluje kao krovna organizacija.

Krajem 19. i početkom 20. stoljeća mnoge publikacije izdavane od strane vjerskih, radničkih i humanitarnih organizacija pokušale su skrenuti pažnju na probleme beskućništva, ali "street papers" su postale uobičajene tek nakon stvaranja NYC Street Organization 1989. godine. Iako se danas izdaju brojne ulične novine još uvijek postoje organizacijske i izdavačke poteškoće (manjak financija, nepouzdana skupina prodavača, poteškoće u zadržavanju interesa javnosti...).

PRVI HRVATSKI ULIČNI ČASOPIS ZA BESKUĆNIKE

Ulične svjetiljke je prvi hrvatski časopis o beskućništvu i srodnim socijalnim temama čiji je osnovni cilj pomoći korisnicima Prihvatilišta, ostalim beskućnicima te ljudima u teškom životnom i materijalnom stanju kako bi putem prodaje časopisa na ulicama i trgovinama poboljšali vlastitu financijsku situaciju.

Jedan od ciljeva je i senzibiliziranje javnosti o sve aktualnijim i teško rješivim socijalnim pitanjima. Prodaja časopisa **Ulične svjetiljke** realizira se tako da od cijene pojedinog primjerka časopisa, koja iznosi osam kuna, pola iznosa dobiva beskućnik-prodavač, a s drugom polovicom iznosa otkupljuje određeni broj novih primjeraka časopisa.

Volonteri novom prodavaču (beskućnici, teže socijalno ugrožene osobe) daruju pet ili deset primjeraka. Kada se prodaju, prodavač kupuje nove primjerke časopisa plaćajući ih četiri kune po primjerku, i ponovo ih prodaje po osam kuna. Iznos od četiri kune koje volonter utrži, ulažu se u tisak novih primjeraka.

Ulične svjetiljke se, osim u Rijeci, distribuiraju putem volontera i ostalih prihvatilišta za beskućnike u Zagrebu, Splitu, Zadru i Varaždinu.

Većinu tekstova u **Uličnim svjetilkama** pišu sami beskućnici, a ostatak prostora svojim tekstovima popunjavaju suradnici koji rade s beskućnicima u prihvatilištima te različiti stručnjaci, poznate osobe i sl.

Časopis **Ulične svjetiljke** pokrenuo je Franjevački svjetovni red iz Rijeke.

OSVRT NA PRAVNU REGULATIVU POJMA „BESKUĆNIŠTVO“ U RH

Djelatnici Prihvatilišta za beskućnice i beskućnike širom Republike Hrvatske u svom se radu svakodnevno suočavaju s ljudima koji su se zbog različitih nepovoljnih okolnosti našli na ulici.

Budući da je ostanak „bez krova nad glavom“ relativno nova pojava u Republici Hrvatskoj, do sada nije obuhvaćen niti **Zakonom o socijalnoj skrbi** niti drugim zakonskim aktima. Iako su većina beskućnika evidentirani kao trajni korisnici prava i pomoći u sustavu socijalne skrbi, ista ta prava i pomoći predviđena su samo za one s urednom osobnom dokumentacijom. Zbog toga su pojedinci koji nemaju dokumente (najbrojniji u krugovima beskućnika) lišeni svih prava.

Zakon o socijalnoj skrbi definira socijalnu skrb kao djelatnost koja je od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku te navodi da se njome osigurava i ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba **socijalno ugroženih, nemoćnih i drugih osoba** koje one same ili uz pomoć članova obitelji ne mogu zadovoljiti zbog nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih okolnosti.

Upravo su beskućnici kategorija koja je nezaposlena, većinom nesposobna za rad, socijalno ugrožena i nemoćna te čak i ako imaju obitelj, nisu u mogućnosti zadovoljiti svoje osnovne životne potrebe.

U **Općoj deklaraciji o pravima čovjeka** pravo na stanovanje navedeno je kao jedno od osnovnih ljudskih prava.

Iako se **Ustavom Republike Hrvatske**, kao najvišim pravnim aktom, izričito ne definira pravo na stanovanje, ističe se da je država dužna osigurati pravo na dostojan život svim građanima. Posebno se ističe potreba za pomoći osobama s invaliditetom te onima koji su nemoćni, nezaposleni ili nesposobni za rad.

Ustavom Republike Hrvatske svim je građanima zajamčeno pravo na dostojan život, ali nažalost, svjedoci smo nedostatka resursa u sustavu koji bi pomogli adekvatnom rješavanju problema ovih građana. Određeni pomoci koji se i dogode najčešće su nedovoljni za kvalitetno i sustavno rješavanje problematike beskućništva.

Ostvarivanje prava iz sustava socijalne skrbi uvjetovano je prijavljenim boravištem u gradu gdje se traži pomoć, stoga su beskućnici koji nemaju uredne dokumente lišeni svih prava i ovise o humanitarnim, crkvenim i nevladinim organizacijama. (UNDP Izvješće o društvenom razvoju, 2006.)

PROBLEMI ISTRAŽIVANJA BESKUĆNIŠTVA

Beskućnici su visoko mobilna skupina koju je iznimno teško identificirati i kontaktirati za potrebe istraživanja. Podaci lokalnih vlasti su često nepotpuni jer većinom uključuju samo one ljude koji su se obratili vlastima. Alternativna metoda je kontaktiranje beskućnika preko organizacija koje pružaju smještaj ili usluge.

U proučavanju beskućništva realni problem je i mjesto na kojemu se obavlja intervju. Voditi intervju u prihvatilištima uključuje interakciju s pojedincem u krizi, a mnogi imaju i dodatne probleme. Mnogi intervjui neophodno uključuju i istraživanja uzroka i posljedica beskućništva što može doticati iznimno osjetljive teme. (prema Third, 2001.)

Iz izvješća o društvenom razvoju UNDP 2006.

Neumreženi: Lica socijalne isključenosti u Hrvatskoj

- Istraživanje UNDP kroz fokus grupe beskućnika iz Zagreba i Splita pokazalo je kako između 18 različitih društveno ugroženih skupina, beskućnici najviše vjeruju sustavu socijalne skrbi.
- Podatci iz istraživanja Grada Zagreba 2002. godine govore kako su beskućnici u Zagrebu pretežno muškarci (73 posto) prosječne dobi 57 godina, samo 12 posto ispitanika je mlađe od 40 godina, a trećina je između 41 i 50 godina. Prema istom istraživanju 73 posto ispitanika beskućnika ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu.
- Analiza strukture i stupnja obrazovanja zagrebačkih beskućnika pokazuje niži stupanj obrazovanja od prosječne populacije. Dominira srednja stručna sprema, svaki deseti beskućnik nema nikakvo obrazovanje, skoro četvrtina nije završila osnovnu školu.
- Više od polovine beskućnika je izvan radnog odnosa, više od 20 posto ima utvrđen invaliditet, a njih 13 posto ima oduzetu poslovnu sposobnost. Njih petina ima preko 14 evidentiranih godina radnog staža.
- Od zagrebačkih beskućnika obuhvaćenih ispitivanjem njih 87 posto ima prijavljeno stalno prebiva-lište u Zagrebu iako znatan dio njih samo fiktivno kako bi mogli ostvariti prava iz socijalne skrbi.
- Što se tiče pristupa informatičkoj i komunikacijskoj tehnologiji većina beskućnika ne posjeduju informatička znanja ni vještine, a prihvatilišta nisu opremljena informatičko-komunikacijskom tehnologijom.
- Zagrebačko istraživanje pokazalo je kako je samo 8 posto beskućnika oženjeno i isto toliko živi u izvanbračnoj zajednici. Nikada nije sklapalo brak 43 posto ispitanika, 34 posto je razvedeno, a 4 posto su udovci/udovice.
- Oko 40 posto primarnih obitelji ispitanika živjelo je bez doma, a preko 60 posto ocjenjuje odnose u svojoj primarnoj obitelji lošim. Većina je izgubila svoju socijalnu mrežu.

Svi beskućnici koji su sudjelovali u UNDP istraživanju smatraju se isključenima, drže da im društvo nameće osjećaj manje vrijednosti i da ih većina ljudi omalovažava.

PRIČE IZ HRVATSKE PRIHVATILIŠTA ZA BESKUĆNIKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

PRIHVATILIŠTA ZA BESKUĆNIKE U GRADU ZAGREBU

1. PRENOĆIŠTE

Godina osnutka

1933.

Osnivači

Grad Zagreb, Gospodarska komora i Javne burze rada.

Prenočište je uglavnom služilo za smještaj radnika, a manjim dijelom i socijalno ugroženih osoba bez krova nad glavom.

1997. godine

Prenočište d.o.o. osniva g. Milivoj Prugovečki i namijenjeno je isključivo smještaju socijalno ugroženih osoba bez krova nad glavom.

Broj beskućnika smještenih do sada

Od 1997. godine u Prenočištu je smještaj ostvarilo oko 1 500 korisnika.

Procjena ukupnog broja beskućnika na tom području

Gradski ured za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje proveo je 2002. godine istraživanje o stanju beskućnika u gradu Zagrebu. Istraživanje je provedeno u suradnji s Centrom za socijalnu skrb, Prekršajnim sudom Zagreb, Psihijatrijskom bolnicom Vrapče, Psihijatrijskom bolnicom Jankomir, Zavodom za socijalno-zdravstvenu zaštitu odraslih osoba Šestinski dol, Policijskom upravom Zagreb, Zatvorom u Zagrebu i udrugom Zagrebački bokci. Istraživanjem su dobiveni podaci o broju i osnovnim obilježjima beskućnika u Gradu Zagrebu te je 2002. godine na području grada Zagreba evidentirano oko 400 beskućnika.

Smještajni kapacitet

Prenočište d.o.o. ima kapacitet za smještaj 84 korisnika.

Radno vrijeme

05:00 - 24:00 (u hitnim situacijama, dolazak je moguć i nakon tog vremena).

Osooblje/zaposlenici

Trenutno Prenočište d.o.o. ima 6 zaposlenih.

Usluge prehrane

Korisnici ostvaruju pravo na svakodnevnu dostavu toplog obroka (ručka) koji se dovozi iz Pučke kuhinje Grada Zagreba.

Programske aktivnosti i usluge Centra

Grad Zagreb - Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom temeljem Odluke o socijalnoj skrbi (Službeni glasnik 7/08.) provodi određene vrste pomoći socijalne skrbi, pored pomoći što ih osigurava Republika Hrvatska na temelju Zakona o socijalnoj skrbi.

Prava socijalne skrbi koja se odnose i na beskućnike:

- smještaj u prenoćištu,
- prehrana u pučkoj kuhinji,
- pravo na besplatnu socijalnu mjesečnu/godišnju pokaznu kartu,
- novčana pomoć korisnicima doplatka za pomoć i njegu i korisnicima osobne invalidnine,
- novčana pomoć umirovljenicima,
- savjetovanje i pomaganje u prevladavanju posebnih teškoća.

Pravo na smještaj u prenoćištu imaju:

- korisnici pomoći socijalne skrbi utvrđeni sukladno Zakonu, a na temelju uputnice Centra za socijalnu skrb,
- osobe dovedene u pratnji Hitne medicinske pomoći,
- osobe zatečene u skitnji i dovedene u pratnji djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova,
- osobe koje uputi Ured .

Obiteljima i samohranim roditeljima s djecom u Prenocištu se, iznimno po uputi Ureda, do-pušta smještaj sve dok se za djecu ne iznađe drugo rješenje.

Troškove smještaja za korisnike koje uputi zagrebački Ured, MUP i Ustanova za hitnu medicinsku pomoć podmiruje Grad Zagreb, a troškove smještaja za beskućnike koje uputi Centar za socijalnu skrb podmiruje Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Osim navedenih pomoći Grad Zagreb je 2003. godine organizirao besplatne sistematske preglede za beskućnike, a u jesen 2008. godine proveo je cijepljenje beskućnika polisaharidnim cjepivom protiv invazivne pneumokokne bolesti. Nadalje, 2008. godine je provedeno istraživanje o stanju beskućništva u gradu Zagrebu na osnovu kojeg se planira izrada projekata, a sve u cilju poboljšanja kvalitete života najugroženijih građana.

2.
PRENOĆIŠTE CRVENOG KRIŽA ZAGREB

Godina osnutka

1943.

Osnivač

Gradsko društvo Crvenog križa

Smještajni kapacitet

80 korisnika

Radno vrijeme

14:00 - 09:00 sati

Usluge prehrane

Korisnici se uglavnom hrane u Pučkoj kuhinji, a u prenoćištu koriste pravo na doručak.

3.
SAMOSTAN "MISIONARKE LJUBAVI" SESTRE MAJKE TEREZIJE

Godina osnutka

2001.

Osnivač

Zagrebačka nadbiskupija

Smještajni kapacitet

25 korisnika

Radno vrijeme

Radno vrijeme je strogo regulirano i nakon 20:00 sati ulaz u prostorije Prihvatišta nije moguć.

Usluge prehrane

Dnevno se podijeli oko 150 obroka.

4.
CARITAS ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE - RAKITJE

Godina osnutka

2003

Osnivač

Caritas Zagrebačke nadbiskupije **Smještajni kapacitet**

50 kreveta

Od osnutka do sada smješteno je ukupno 320 korisnika.

Radno vrijeme

06:00 - 23:00 sata

Usluge prehrane

Korisnici unutar Prihvatilišta imaju osiguranu uslugu prehrane (tri obroka).

Usluge prehrane u gradu Zagrebu

Većina beskućnika prehranjuje se u Pučkoj kuhinji Grada Zagreba smještenoj na dvije lokacije u kojima se dnevno podijeli više od 4 000 obroka. Za prehranu u Pučkoj kuhinji nužna je uputnica Centra za socijalnu skrb. Obzirom da za druge kuhinje nisu potrebne uputnice CZSS, veliki broj beskućnika se hrani i na tim lokacijama.

Mogućnost prehrane organizirana je u sljedećim vjerskim i karitativnim organizacijama:

- CRKVA SV. ANTE PADOVANSKOG, Sv. Duh 33

Dnevno se podijeli oko 1 000 obroka, a često se dijeli i pomoć u odjeći i obući.

- SAMOSTAN MISIONARKI LJUBAVI, Jukićeva 24

Dnevno se podijeli oko 150 obroka.

- SAMOSTAN SESTARA MILOSRDNICA SV.VINKA, Gundulićeva 2

Dnevno se podijeli oko 100 obroka.

- FRANJEVAČKI SAMOSTAN, Kaptol 9

Dnevno se podijeli oko 200 obroka .

PRIHVATILIŠTE ZA BESKUĆNIKE U GRADU OSIJEKU

Godina osnutka

1999.

Osnivač

Caritas Osijek i Gradsko poglavarstvo grada Osijeka

Broj beskućnika smještenih do sada

227 (175 muškaraca, 52 žene)

Procjena ukupnog broja beskućnika na tom području

40-ak

Smještajni kapacitet

Prihvatilište ima kapacitet od 20 ležajeva (dvije spavaonice po 10 kreveta, blagovaonica, kuhinja i sanitarni čvor). Centar za prihvat beskućnika prima sve one ljude koji nemaju gdje provesti noć, a osim stalnim korisnicima, utočište se pruža i majkama s djecom, zlostavljanim ženama i sl.

Radno vrijeme

Centar je otvoren svaki dan od 18:00 do 08:00 sati. Prihvatilište se zatvara u 22:00 sata, no i nakon toga se primaju svi oni kojima je to potrebno, a to su najčešće osobe koje u kasne noćne sate dovede policija kako bi ih tijekom noći sklonila s ulice. U zimskim mjesecima od 01. prosinca do 01. ožujka Centar za prihvat beskućnika otvoren je cjelodnevno.

Osoblje/zaposlenici

1 voditelj socijalnih projekata (Centar za beskućnike i Pučka kuhinja), 3 djelatnika u Prihvatilištu.

Usluge prehrane

Caritas financira doručak i večeru u Centru te ručak u Pučkoj kuhinji.

Programske aktivnosti i usluge Centra

Smještaj i prehrana, osobna higijena, pranje odjeće, upućivanje u nadležne socijalne institucije; kontakt s upravnim tijelima za zdravstvo i socijalnu skrb, savjetovaništima (centar za ovisnosti, klubovi liječenih alkoholičara), zdravstvenim institucijama; pomoć u pisanju zamolbi i zahtjeva za izradu osobnih dokumenata; pozajmice za lijekove, posredovanje u pronalasku posla i stana, uključivanje u karitativne projekte (projekt „Za 1000 radosti“, održavanje i uređenje Centra, volontiranje u Caritasovom skladištu za podjelu humanitarne pomoći i sl.).

Dodatne programske aktivnosti

U Prihvatilištu ne postoji trajno organizirana stručna pomoć i psihosocijalna podrška već samo povremena. Rad je usmjeren na zagovaranje i senzibiliziranje javnosti za problematiku beskućnica/ka i sudjeluje se u izradi nacionalne strategije u borbi protiv socijalne isključenosti. Potiče se i pomaže u inicijativama za otvaranje novih Prihvatilišta (Vinkovci, Sl. Brod) te sudjeluje u radu konferencija i okruglih stolova na temu beskućništva i siromaštva.

Suradnja

Svi korisnici s područja županije su prijavljeni Centru za socijalnu skrb i tako ostvaruju različite oblike novčane pomoći (mjesečne ili jednokratne). Sve usluge u Centru za prihvat beskućnika su besplatne i sva novčana pomoć ostaje korisnicima.

Nakon nekoliko dana provedenih u Centru za prihvat beskućnika, korisnici pomoć u rješavanju svojih socijalnih prava dobivaju u Centru za socijalnu skrb s kojim je ostvarena dobra suradnja. Oko 50 posto beskućnika u Centru se zadrži dulje od 2,5 godine.

Rezultati ovog programa i dobre suradnje Caritasa, Grada i Centra za socijalnu skrb u zbrinjavanju beskućnika ublažili su socijalnu nejednakost, smanjen je pritisak za dodjelu hitnog i nužnog smještaja u gradu, a rješavaju se i problemi građana u tranzitu. Program je dobro prihvatila većina beskućnika, ali i cijela zajednica.

Financiranje

Gradsko poglavarstvo (pomaže rad Centra za beskućnike u visini od 70 posto troškova), Đakovačko-osječka nadbiskupija i donatori.

Planovi za daljnje unaprjeđenje rada

Realizacija projekta „Resocijalizacija beskućnika-trening socijalnih vještina“ u razdoblju od rujna do prosinca 2009. godine; dogradnja četverokrevetne sobe za žene beskućnice; sudjelovanje u projektu Svjetsko prvenstvo u nogometu za beskućnike; organiziranje Trećeg nacionalnog susreta predstavnika prihvatilišta za beskućnike početkom listopada 2009. godine u Osijeku.

PRIHVATILIŠTE ZA BESKUĆNIKE U GRADU RIJECI

Godina osnutka

2007.

Osnivač

Franjevački svjetovni red Mjesno bratstvo Trsat.

Broj beskućnika smještenih do sada

160

Procjena ukupnog broja beskućnika na tom području:

250

Smještajni kapaciteti

Prihvatilište ima prostor od 90 m² u sklopu crkve Sv. Romualda i Svih Svetih na Kozali. Prostor se sastoji od dvije spavaonice trenutnog kapaciteta od 13 kreveta, kuhinje (ujedno i ured), sanitarnog čvora, ostave i kapelice.

Radno vrijeme

19:00 - 8:00 sati (obvezni su doći najkasnije do 22:00 sata).

Osoblje/zaposlenici

Voditeljica i zamjenik voditelja te brojni volonteri koji su organizirani po službama i to kroz administrativnu, pravnu i medicinsku službu, odgojno-obrazovnu službu, službu za nabavu, službu za duhovnu pomoć, službu poslužitelja te službu za čišćenje i održavanje.

Usluge prehrane

U Prihvatilištu svakodnevno korisnici imaju doručak i večeru dok ručak dobivaju u Kući utočišta Sv. Vinko sestara milosrdnica gdje se dnevno podjeli 60-ak obroka.

Dodatne programske aktivnosti

Provode se programi radne terapije i rehabilitacije u okviru kojih se pripremaju i osposobljavaju korisnici, ovisno o psihofizičkim i drugim sposobnostima, za ponovnu integraciju u društvo. Pružaju se pravni savjeti, adekvatna zdravstvena skrb i pomoć korisnicima na duhovnoj i psihosocijalnoj razini, potiču se radne navike i razvija kreativnost kroz radnu terapiju.

Suradnja

Na senzibiliziranju javnosti o problemima siromaštva i sve većeg broja beskućnika u Gradu Rijeci i okolici surađuje se s gradskim i županijskim službama, Caritasom, samostanom franjevacu i časnih sestara, župama i drugima.

Financiranje

Potrebna mjesečna sredstava za rad Prihvatilišta osiguravaju Grad Rijeka, Riječka nadbiskupija, Primorsko-goranska županija, Ured za ljudska prava Vlade RH, Grad Opatija i ostali donatori.

Planovi za daljnje unaprjeđenje rada

U planu je uređenje prostora za provođenje programa resocijalizacije, zatim pronalazak prostora u središtu grada za "second hand shop" u kojem bi korisnici Prihvatilišta radili i vodili poslove. Ovisno o povećanju redovitih mjesečnih sredstava nije isključena mogućnost promjene lokacije zbog dobivanja većeg prostora, odnosno povećanja sadašnjeg smještajnog kapaciteta za beskućnike.

PRIHVATILIŠTE ZA BESKUĆNIKE U GRADU ZADRU

Godina osnutka

2007.

Osnivač

Caritas Zadarske nadbiskupije

Broj beskućnika smještenih do sada

52

Procjena ukupnog broja beskućnika na tom području

20-25

Smještajni kapacitet

Kapacitet prihvatilišta obuhvaća 2 sobe s ukupno 12 ležajeva za muškarce s 2 sanitarna čvora te 1 sobu za žene s 4 ležaja i sanitarnim čvorom.

Radno vrijeme

8:00 - 20:00 sati

Osooblje/zaposlenici

Socijalna radnica- voditeljica Prihvatilišta i 2 zaštitara (usluga zaštitarske kuće).

Usluge prehrane

Korisnici svakodnevno u sklopu Prihvatilišta imaju osiguran doručak, ručak i večeru.

Dodatne programske aktivnosti

Osooblje Caritasa pomaže korisnicima pri rješavanju statusnih prava u sustavu zdravstva i socijalne skrbi kao i mirovinskog osiguranja. Također, korisnike se nastoji resocijalizirati uključivanjem u druge projekte koje provodi Caritas te zapošljavanju onih koji su radno sposobni.

Suradnja

Surađuje se sa svim institucijama koje imaju potrebu za ovom vrstom usluga, Centrima za socijalnu skrb na lokalnoj razini i šire, Domom zdravlja Zadar - odjel za epidemiologiju, Općom bolnicom Zadar, Policijskom upravom, Gradom Zadrom i Zadarskom županijom.

Financiranje

Prihvatilište u potpunosti financira Grad Zadar, Odjel za zdravstvo i socijalnu skrb (237.000 kuna) Zadarska županija (50.000 kuna), a prehranu za korisnike Prenocišta u potpunosti osigurava Caritas iz svojih sredstava.

Planovi za daljnje unaprjeđenje rada:

Razvijanje programa resocijalizacije, ali samo s volonterima.

PRIHVATILIŠTE ZA BESKUĆNIKE U GRADU KARLOVCU

Godina osnutka

2008.

Službeni naziv

Projekt «Sklonište za beskućnike» Karlovac

Osnivač

Nositelj projekta: Grad Karlovac, provedba: Upravni odjel za socijalnu skrb, šport i udruge

Partneri u provedbi projekta

Udruga HVIDR-a Grada Karlovca, Gradsko društvo Crvenog križa Karlovac, Centar za socijalnu skrb Karlovac

Broj beskućnika smještenih do sada

9 beskućnika, a trenutno smještaj koristi 5 beskućnika.

Procjena ukupnog broja beskućnika na tom području:

12 – 15 beskućnika

Smještajni kapacitet

Raspoloživa površina objekta iznosi cca. 200 m² (3 spavaonice, blagovaonica, čajna kuhinja, WC, tuš kabina, prostorija za dežurnu osobu i vanjski natkriveni prostor).

Trenutni kapacitet je za 8 osoba, ali je moguće proširenje u istom prostoru za smještaj do 12 osoba.

Radno vrijeme

Zimsko radno vrijeme je od 18:00 do 08:00 sati, a ljetno od 19:30 do 07:00 sati. Dolazak najkasnije do 21:30 sati. Podjela i konzumacija ručka je od 12:00 do 13:00 sati.

Osoblje/zaposlenici

Troje članova Udruge HVIDR-a Karlovac naizmjenično dežuraju u radno vrijeme, jedna spremačica zaposlena je na pola radnog vremena, djelatnici Gradskog društva Crvenog križa Karlovac obavljaju podjelu ručka i peru posuđe.

Usluge prehrane

Doručak se za sada ne priprema, a pripremljeni ručak dostavlja u Sklonište ugovoreni ugostiteljski objekt. Večera je uglavnom suhi obrok, a ovisi o dobivenim donacijama.

Financiranje

Naknade dežurnim članovima HVIDR-e, plaća spremačice, usluge Crvenog križa, troškovi pripreme ručka, troškovi režija (struja, voda) i troškovi tekućeg održavanja idu na teret proračuna Grada Karlovca. Troškove investicijskog održavanja od ove godine pokriva i Karlovačka županija. Posteljinu, pokrivače, odjeću i higijenski materijal osigurava Gradsko društvo Crvenog križa Karlovac.

Suradnja

Centar za socijalnu skrb Karlovac utvrđuje potrebe za korištenje Skloništa te izdaje uputnicu s kojom se korisnik javlja u Sklonište. Centar također intervenira u slučajevima bolesti korisnika, a u slučajevima teškog narušavanja kućnog reda, kronične alkoholiziranosti ili učestale sklonosti ekscesima, moguće je i oduzimanje prava na korištenje Skloništa.

Dodatne programske aktivnosti

Izvan objekta postavljen je natkriveni prostor veličine cca. 20 m², čija je namjena višestruka, a svrha i cilj je smanjiti prekomjerno lutanje po gradu te potaknuti međusobno druženje. Prostor je korisnicima na raspolaganju cijeli dan i tu se oni sklanjaju od kiše, ljeti se sklanjaju od sunca, odmaraju poslije ručka, a koristi se i kao prostor za pušenje jer je unutar objekta pušenje zabranjeno.

Planovi za daljnje unaprjeđenje rada

Objekt i zemljište su u vlasništvu RH te su od nadležnog Ministarstva dobiveni na privremeno korištenje. Stoga je, u trenutku početka gradnje drugih objekata na tom prostoru, predviđeno preseljenje objekta (montažna gradnja) na lokaciju u vlasništvu Grada, pod pretpostavkom da će objekt biti dodijeljen Gradu u vlasništvo.

U dogovoru s Udrugom HVIDR-a kao partnerom, planiraju se određeni programi resocijalizacije beskućnika, za početak u vidu javnih radova uređenja okoliša objekta Skloništa.

Posebnost ovog projekta sastoji se u pristupu, odnosno načinu na koji je započet. Naime, uz punu pomoć Upravnog odjela za socijalnu skrb, šport i udruge, Udruga HVIDR-a Karlovac prijavila se na natječaj Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi **Program za inovacije i učenje** s prijedlogom projekta pod nazivom **Lokalno partnerstvo za pružanje socijalnih usluga i pilot projekt Sklonište za beskućnike**. Ne čekajući rezultat natječaja, navedeni partneri počeli su s realizacijom te su i bez potpore Ministarstva, a imajući u vidu da Karlovac do sada nije imao Sklonište za beskućnike, postigli za sada zadovoljavajući rezultat.

PRIHVATILIŠTE ZA BESKUĆNIKE U GRADU VARAŽDINU

Godina osnutka

2001.

Osnivač

Grad Varaždin na inicijativu Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb i Centra za socijalnu skrb Varaždin.

Broj beskućnika smještenih do sada

113 osoba

Procjena ukupnog broja beskućnika na tom području

Na području grada Varaždina trenutno ima oko 30-tak beskućnika, radi se o beskućnicima iz manjih sredina koji dolaze u Varaždin. Zimi je broj beskućnika manji, radi se o nekih 20-tak osoba.

Smještajni kapaciteti

Veličina Prenočišta je 120 m² i 200 m² okućnice, smještajni kapacitet je za 14 muškaraca (3 sobe) i 3 mjesta za žene (1 soba), sanitarni čvor s tušem te veliki dnevni boravak s TV-om, čajnom kuhinjom i praonicom.

Radno vrijeme

Tijekom ljeta je otvoreno radnim danom od 20:00 do 8:00 sati, nedjeljom i blagdanima od 20:00 do 8:00 sati. Tijekom zime otvoreno je radnim danom od 17:00 do 8:00 sati, a nedjeljom i blagdanima od 17:00 do 8:00 sati.

Osoblje / zaposlenici

Upravljanje Prenočištem povjereno je Centru za socijalnu skrb, a temeljem Ugovora o djelu zaposlene su dvije osobe u svojstvu čuvara i voditelj Prenočišta.

Usluge prehrane

Većina beskućnika hrani se u Caritasovoj pučkoj kuhinji. Dnevno se podijeli oko 200 obroka. Za prehranu u pučkoj kuhinji nije nužna uputnica Centra za socijalnu skrb. U sklopu Prenočišta nalazi se čajna kuhinja tako da beskućnici mogu i sami pripremati hranu.

Dodatne programske aktivnosti

Zahvaljujući suradnji s Prihvatilištem za beskućnike u Gradu Rijeci, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Grada Varaždina omogućio je beskućnicima dodatnu zaradu putem prodaje časopisa Ulične svjetiljke. Korisnici sami čiste i održavaju Prenočište što im je istovremeno i radna terapija.

Suradnja

Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Grada Varaždina, Centar za socijalnu skrb, Caritas i Policijska uprava

Financiranje

Gradsko poglavarstvo Grada Varaždina uredilo je Prenosište i redovito ga financira godišnjom do-tacijom od oko 200.000 kuna.

Planovi za daljnje unapređenje rada

U planu je otvaranje psihosocijalnih radionica u kojima bi se radilo na razvijanju socijalnih vještina beskućnika i njihovom samopouzdanju.

PRIHVATILIŠTE ZA BESKUĆNIKE U GRADU SPLITU

Godina osnutka Prihvatilišta

2000. (Prihvatilište za beskućnike)

2003. (Stambena zajednica za beskućnice)

Osnivači

Udruga MoSt i Grad Split

Broj beskućnika smještenih do sada

345

Procjena ukupnog broja beskućnika na tom području

30

Smještajni kapacitet

Prostor Prihvatilišta za beskućnike je veličine 96 m² (14 kreveta i 2 pomoćna ležaja). Iako je maksimalni kapacitet 16 osoba, u iznimno hladnim danima skrbilo se i za 22 korisnika.

Maksimalni kapacitet Stambene zajednice za beskućnice je osam ležajeva. U prosjeku je smješteno pet do šest žena.

Radno vrijeme

Prihvatilište za muškarce je otvoreno svaki dan od 20:00 do 08:00 sati. Tijekom zime je, uz pomoć volontera, otvoreno od 17:00 sati. Za vrijeme iznimne hladnoće i blagdanima te u slučaju bolesti korisnika otvoreno je cijeli dan.

Korisnice mogu boraviti u prostoru cijeli dan. Uz nadzor i pomoć u planiranju od strane djelatnika i volontera Udruge same organiziraju svakodnevni život.

Osoblje/zaposlenici

Voditelj programa, socijalna radnica, dva djelatnika, supervizorica programa, stručni suradnici, volonteri i civilni ročnici (do ukidanja vojne obveze).

Usluge prehrane

Svi korisnici imaju osiguran ručak u jednoj od dvije splitske pučke kuhinje. Za sve korisnike osiguran je najmanje jedan obrok u prostoru Prihvatilišta, imaju mogućnost obavljanja osobne higijene i zamjene obuće i odjeće.

Dodatne programske aktivnosti

Savjetodavni individualni i grupni rad, radno-okupacijske aktivnosti, zdravstveni pregledi i pomoć za bolesne korisnice/ke, projekti reintegracije, izrada osobnih dokumenata, posredovanje u pronalascima honorarnih i stalnih poslova, podstanarskog smještaja i dr.

Prikupljanje i podjela donacija u hrani, odjeći, obući, posteljini, manjim kućanskim pomagalicama i namještajem drugim socijalno ugroženim građanima; organizacija humanitarnih akcija i promocija u javnosti; zagovaranje, lobiranje i senzibiliziranje javnosti za problematiku beskućnica/ka.

Suradnja

Centar za socijalnu skrb, Grad Split i Splitsko-dalmatinska županija.

Financiranje

Grad Split, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Vladin ured za ljudska prava i drugi donatori.

Planovi za daljnje unaprjeđenje rada

Udruga MoSt već duže vrijeme planira pokretanje programa resocijalizacije i dnevnog boravka za beskućnike i teško socijalno ugrožene osobe u sklopu kojeg bi se odvijale i radno-okupacijske aktivnosti. Namjerava razvijati programe samofinanciranja (usluge fotokopiranja, uvezivanja, izrada sitnih plastičnih predmeta, sitotisak, tisak na majice, «second hand shop» i slično).

* Brojčani podaci o korisnicima Prihvatilišta odnose se na razdoblje do 2009.godine.

NAJČEŠĆE POTEŠKOĆE o kojima govore djelatnici i stručnjaci koji rade s beskućnicima

U Hrvatskoj se o problematici beskućništva govori tek u novije vrijeme, posebice u procesu izrade strateškog dokumenta RH o suzbijanju siromaštva - Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju (Joint Inclusion Memorandum - JIM).

- Nema sustavnog praćenja pojavnosti ove kategorije građana te se paušalno procjenjuje kako u RH ima od **500 do 700 beskućnika**. S obzirom na mali udio beskućnika u ukupnoj populaciji, do sada nije ni bilo osobite strategije zaštite i plana rada s ovom kategorijom građana.
- Nema jasne definicije beskućnika u RH niti se ta kategorija građana izrijeком navodi u Zakonu o socijalnoj skrbi. Potrebno je **definirati pojam beskućnik** te odrediti tko se sve treba brinuti za njih.
- Nejasno je i praksa nije svugdje ujednačena u odnosu na **uputnice/rješenja o smještaju** u Prihvatišta. Pravnog temelja za izdavanje uputnica nema, a i tumačenje Zakona od strane socijalnih radnika zna biti različito (**diskreciono pravo socijalnih radnika**).
- Potrebna je izrada **strategije za zbrinjavanje beskućnika** uz jedinstveno praćenje, sustavno financiranje na čemu bi radilo MZSS i predstavnici svih Prihvatišta.
- Nedostatak osobne iskaznice i **prepreke u prijavljivanju prebivališta** rezultiraju da ovi građani ne mogu ostvarivati prava iz socijalne skrbi.
- Nedostatak dokumenata (osobne, zdravstvene...) i financija znači da naši korisnici **nemaju dostupne ni priuštive mnoge zdravstvene usluge**. Principi „**jednakosti, dostupnosti i učinkovitosti**“ zdravstvenih usluga kao i oslobađanje od plaćanja administrativnih pristojbi su principi koji se kod beskućnika vrlo često se ne mogu primijeniti.
- Za dugotrajno hospitalizirane ili izložene operativnim zahvatima i dugotrajnom liječenju i sl. veliki problem predstavlja **plaćanje bolničkog liječenja**. Računi se često šalju Prihvatištu jer se ne zna tko je zadužen za podmirenje nastalih troškova. Samo dobrom suradnjom na lokalnoj razini (CZSS, lokalne samouprave, bolnica i OCD...) takvi se troškovi mogu podmiriti.
- **Privremeno zdravstveno osiguranje** koje izdaju županijski odjeli za zdravstvo moguće je samo u slučaju kada je osoba već uputila zahtjev Centru za socijalnu skrb za ostvarivanje prava na socijalnu pomoć za što je potrebna osobna dokumentacija. A budući da veliki dio beskućnika ne posjeduje potrebite dokumente, vrlo često se „vrte u krugu administracije“.
- Kao jedan od najvećih problema korisnici ističu **nedostatak dnevnog boravka** pa su prisiljeni na svakodnevno lutanje po ulicama.

- Boravak u pučkoj kuhinji je limitiran na maksimalno dva sata i **pučka kuhinja u Splitu ne radi nedjeljom!**
- Jedan od problema je i **transport korisnika do pučke kuhinje** koja je poprilično udaljena od centra grada jer u većini gradova ne postoji nikakva **subvencija putnih troškova**, a cijena mjesečnih pokaznih karata je prevelika da bi korisnici to sebi mogli priuštiti. Beskućnici u pravilu ne kupuju vozne karte i nerijetko zbog toga dobivaju prijave gradskog prijevoza.
- Posljednje dvije godine veliki je broj i **razvojačenih branitelja** u prihvatilištima koji zbog psihičkih problema (PTSP) nisu ostvarili gotovo nikakva prava (mnogi nisu ni korisnici CZSS) i nemaju podršku obitelji. Iako u udrugama branitelja postoje savjetodavni programi, branitelji-beskućnici se teško za njih odlučuju. Posebno ih je teško motivirati za programe resocijalizacije.
- Nepostojanje **besplatne pravne pomoći** na području gradova ili neinformiranost beskućnika o ta-kvim mogućnostima predstavlja također problem u životu mnogih. Procesi za koje im je potrebna pomoć uglavnom se odnose na ostavštine, podjele imovine i brakorazvodne parnice, a u nekim slučajevima su prisutni i kazneni postupci (neplaćanje alimentacije, zanemarivanje djece, manje krađe, uništavanje tuđe imovine i sl.). Povremeno angažirani odvjetnici-volonteri nisu u mogućnosti preuzeti sve dugotrajne sudske procese i dovesti ih do kraja.
- Korisnici su istaknuli i **problem komunikacije s djelatnicima centara za socijalnu skrb** koji često smještajem u naša Prihvatilišta završe «priču» te se vrlo rijetko odlučuju za daljnje korake pomoći istom korisniku. Vrlo rijetko se izrađuje individualni plan rada s korisnikom.
- Nedovoljan broj programa **rehabilitacije, resocijalizacije i reintegracije** te stručnog kadra za razvijanje takvog oblika rada .
- Beskućnici ne mogu **glasovati na izborima** što je također jedno od osnovnih prava svakog građanina.
- Gotovo svi djelatnici prihvatilišta u RH posljednjih godina govore o potrebi proširenja kapaciteta . Trenutni kapaciteti ne odgovaraju današnjim potrebama jer se **povećao broj beskućnika i građana koji žive u neadekvatnim uvjetima.**

Smještaj u Dom za stare i nemoćne - između mogućnosti, želja i propisa

Primjer iz života

Četiri korisnika su ostvarila prava na invalidsku mirovinu (u iznosu manjem od 700 kuna) te od ove godine primaju dodatak na mirovinu od 200 kuna (Poglavarstvo grada Splita). Kako su sva četiri korisnika teško bolesna, navedena sredstva nisu dostatna za najam sobe i ostale životne troškove, a teško ih je motivirati za smještaj u Dom za starije i nemoćne, jer bi u tom slučaju sufinancirali svoj smještaj, a samim time bi bili bez ikakvih novčanih primanja. Sva četiri korisnika su mlađa od 50 godina te i tu postoji prepreka za smještaj u gore navedenu instituciju.

Budući su na području Splita vrlo male mogućnosti smještaja, Centar za socijalnu skrb se često odlučuje za smještaj u izoliranim područjima Županije za što je izuzetno teško, a ponekad i nemoguće motivirati korisnike.

PARTNERSTVO I POVEZIVANJE KAO NOVI IZAZOV U BORBI PROTIV SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

NACIONALNI SUSRETI O BESKUĆNICIMA

Osnovni cilj nacionalnih susreta je senzibiliziranje javnosti za ljude koje žive na ulici, prezentacija programa i inicijativa koje se provode na području RH i zajedničko djelovanje svih koji rade na poboljšanju životnih uvjeta ove kategorije građana.

PRVI NACIONALNI SUSRET O BESKUĆNICIMA - Split, 17. listopada 2007.

Organizatori

Udruga MoSt, Grad Split i UNDP (Program Ujedinjenih naroda za razvoj).

Sudionici

Prvom susretu prisustvovali su djelatnici Prihvatilišta za beskućnike iz Osijeka, Varaždina, Zagreba, Rijeke i Zadra.

Program Prvog nacionalnog susreta o beskućnicima

- **Izložba o programu Prihvatilišta za beskućnice/ke** u Informacijskom centru za mlade (fotografije, novinski isječci, statistika i pismeni uradci korisnika).
- **Video uradak Wim Wendersa pod nazivom «Thank you»** u kojem nogometaši Ronaldo i Zinedine Zidane, UNDP ambasadori u borbi protiv siromaštva, zahvaljuju ljudima na ulici na dobročinstvu.
- **Okrugli stol na temu beskućništva** u foyeru Hrvatskog narodnog kazališta na kojem je bilo prisutno 32 sudionika.

Susret je organiziran povodom Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva i sedme godišnjice otvaranja Prihvatilišta za beskućnike udruge MoSt.

Na otvaranju su nazočili predstavnici lokalne uprave, Ureda za ljudska prava Vlade RH, Centra za socijalnu skrb Split, kolege iz sektora i iz udruga, Lidija Japec iz UNDP-a te dogradonačelnik Splita Božidar Čapalija.

DRUGI NACIONALNI SUSRET O BESKUĆNICIMA - Rijeka, 25. listopada 2008.

Organizatori

Franjevački svjetovni red s Trsata, voditelji projekta prvog riječkog prihvatilišta za beskućnike «Ruže sv. Franje». Provedbu Drugog nacionalnog susreta o beskućnicima potpomogli su Vlada Republike Hrvatske, Grad Rijeka i franjevci s Trsata.

Sudionici

U Pastoralnom centru Svetišta Majke Božje Trsatske okupili su predstavnici Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ureda za ljudska prava u Republici Hrvatskoj, Grada Rijeke, Primorsko-goranske županije, Centra za socijalnu skrb, Riječke nadbiskupije, djelatnici kuća za beskućnike u Splitu, Zadru, Karlovcu, Zagrebu, Varaždinu, Osijeku i Rijeci, volonteri riječkog Prihvatišta za beskućnike, Udruga „Kralji ulice“ iz Ljubljane. Po prvi put je susretu prisustvovala i predstavnicica MZSS.

Zajednički planovi

- Formirati **neformalnu mrežu** svih prihvatilišta kako bi se interesi korisnika mogli jače zastupati.
- Organizirati redovite godišnje **nacionalne susrete** predstavnika prihvatilišta (III. nacionalni susret o beskućnicima organizirat će osječki Caritas u Osijeku u listopadu 2009., dok se za domaćina IV. susreta prijavio Caritas Zadar).
- Proglašavanje i obilježavanje **Nacionalnog dana beskućnika**.
- Pokretanje humanitarnog telefona za pomoć beskućnicima.
- Timsko sudjelovanje predstavnika svih hrvatskih prihvatilišta na **Svjetskom nogometnom prvenstvu beskućnika**.

NOVI IZAZOVI U BORBI ZA SOCIJALNU UKLJUČENOST

PARTNERSKI PROJEKT U RH - PARTNERSTVO ZA SOCIJALNU UKLJUČENOST

Institut za javne financije (voditelj projekta), Hrvatski zavod za zapošljavanje, Savez samostalnih sindikata Hrvatske, Udruga ZaMirNET, Forum europskih studenata novinarstva - Hrvatska, Udruga Most, Udruga osoba s duševnim smetnjama SJAJ, Ženska mreža Hrvatske, Društvo tjelesnih invalida te Savez slobodnih sindikata Slovenije i Savez sindikata Austrije pokrenuli su projekt Partnerstvo za socijalnu uključenost, koji će trajati do kraja 2010. godine. U projektu aktivno sudjeluje i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Projekt se provodi uz financijsku pomoć Europske komisije, Generalnog direktorata za zapošljavanje, socijalne poslove i jednake mogućnosti kroz europski program **Progress**.

Glavni ciljevi projekta

1. Poboljšanje koordinacije i suradnje svih dionika (vodoravne i okomite) u socijalnoj skrbi.

U sustavu socijalnog osiguranja i skrbi nedovoljna je koordinacija i suradnja tijela na različitim razinama. Nejasna je i raspodjela nadležnosti i odgovornosti državnih tijela i ustanova što narušava kvalitetu, pokrivenost i pristup potrebnim dobrima i uslugama. To može biti uzrok, ali i posljedica nedostatka suosjećanja i/ili nedovoljnog zanimanja zajednice i različitih dionika za probleme socijalno isključenih, ranjivih skupina i osoba u nepovoljnom položaju.

2. Unapređenje zapošljivosti kao preduvjeta za poboljšanje socijalne uključenosti.

Zapošljivost je najbolja obrana protiv nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti, a osoba koja se obrazuje stječe nova znanja i sposobnosti pa unapređuje i svoju zapošljivost.

3. Unapređenje informiranosti o pravima i dostupnosti pravima u sustavu socijalnog osiguranja i skrbi.

Razina informiranosti korisnika o raspoloživim pravima i uslugama značajno se razlikuje. Neke skupine imaju saznanja o postojanju prava, ali često nedostaju detaljnije informacije o tome što se time stvarno dobiva i pruža te kako se ta prava ostvaruju.

4. Ublažavanje i prevencija prezaduženosti građana.

Prevelika zaduženost stanovništva jedna je od mogućih odrednica socijalne isključenosti pa je potrebno sprečavati i ublažavati prezaduženost.

5. Usklađivanje ponude i potražnje u sustavu socijalne skrbi kroz socijalno planiranje na nižim razinama vlasti.

Neophodno je utvrditi i osnažiti poveznice između pojedinih dijelova socijalne politike te unapređivati javnu svijest o problemima socijalne isključenosti. U okviru projekta organizirat će se tribine, radionice i okrugli stolovi koji će se održavati kako u Zagrebu tako i u hrvatskim manjim mjestima, a izradit će se i vodiči za građane, npr. o pravima u socijalnoj skrbi, unapređenju zapošljivosti, sprečavanju i ublažavanju prezaduženosti i sl.

Sve informacije o projektu dostupne su i na www.socijalna-ukljucenost.net.

ISKUSTVA ZEMALJA EUROPSKE UNIJE

Programi praćenja i pružanja pomoći beskućnicima u zemljama EU-15 pokazali su kako je ova populacija teško dostupna javnim službama. Bolje kontakte s njima ostvaruju volonteri i predstavnici nevladinih organizacija.

Javne kampanje za senzibiliziranje građana za probleme beskućnika i podizanje svijesti o pravu na dostojno stanovanje pomogli bi u skidanju stigme sa sadašnjih i budućih beskućnika i mobilizirale bi lokalne zajednice i poslovni sektor u oblikovanju programa podrške

Za uspješno smanjivanje rizika od beskućništva nužna je kontinuirana i sustavna međusek-torska suradnja svih referentnih socijalnih službi (socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja, rada i zapošljavanja, obiteljske i stambene politike).

Princip rada socijalnih službi trebao bi biti individualno vođenje slučajeva i aktivno praćenje korisnika socijalnih programa sa ciljem da što prije napuste sustav socijalne skrbi. (UNDP 2006.)

SPLITSKA PRIČA

PRIKAZ PROGRAMA RADA S BESKUĆNICIMA U PRIHVATILIŠTU UDRUGE MoSt

Tijekom gotovo desetogodišnjeg rada s beskućnicima skupine korisnica/ka u MoSt-u su definirane kao:

Direktni korisnici – koriste usluge smještaja, prehrane, održavanja osobne higijene, zamjene odjeće i obuće i savjetovališta. Uključeni su u programe reintegracije.

Indirektni korisnici – osobe koje žive u neadekvatnim stambenim uvjetima (kamp kućicama, brodovima, napuštenim prostorima i sl.) i koriste sve usluge osim smještaja.

Programske aktivnosti i usluge:

- Smještaj, prehrana, osobna higijena, zamjena odjeće i obuće.
- Savjetodavni individualni i grupni rad
Upućivanje u nadležne socijalne institucije, kontakti s upravnim odjelima za zdravstvo i socijalnu skrb u Gradu i Županiji, savjetovalištim, zdravstvenim i drugim institucijama, pomoć u pisanju zamolbi, zahtjeva i dr., posredovanje pri dobijanju bonova za prehranu u pučkoj kuhinji i sl.
- Radno-okupacijske aktivnosti
Uključivanje korisnika u volonterske akcije, akcije čišćenja i uređenja za druge udruge, pojedince i socijalne institucije.
- Zdravstveni pregledi i pomoć za bolesne korisnice/ke
Od 2002. godine surađujemo s liječnicom opće prakse na području Splita koja za osobe bez zdravstvenog osiguranja obavlja preventivne preglede.
- Pružanje jednokratne novčane pomoći
Dodjela novčanih sredstava za kupnju lijekova, za izradu osobne dokumentacije, pokrivanje putnih troškova i sl.
- Projekti reintegracije
Izrada osobnih dokumenata, posredovanje u pronalascima honorarnih i stalnih poslova, podstanarskog smještaja i dr.
- Prikupljanje i podjela donacija
Podjela hrane, odjeće, obuće, posteljine, manjih kućanskih pomagala, namještaja i sl.
- Humanitarne akcije i promocije u javnosti
Organizacija tradicionalne akcije **A di si ti!?** za socijalno ugrožene osobe i obitelji te javni i medijski nastupi.
- Zagovaranje, lobiranje, senzibiliziranje javnosti za problematiku beskućnica/ka
Rad na nacionalnim strategijama za borbu protiv socijalne isključenosti, sudjelovanje i pomaganje u inicijativama za otvaranje novih prihvatilišta te sudjelovanje u radu konferencija i okruglih stolova na temu beskućništva i siromaštva.

- Suradnja s institucijama socijalne skrbi, pravosuđa, policije, prosvjete i zdravstva.

Gotovo svi beskućnici su s područja naše Županije i korisnici su Centra za socijalnu skrb te preko te institucije ostvaruju različite oblike pomoći (jednokratne novčane pomoći, stalnu socijalnu pomoć, doplatu za tuđu njegu i pomoć...), ostvaruju i jednokratne novčane pomoći od strane Grada Splita te jednom godišnje od Splitsko-dalmatinske županije.

MALO BROJČANIH PODATAKA IZ ŽIVOTA PRIHVATILIŠTA U SPLITU

- Od 2000. godine do danas skrbi se za više od 500 beskućnika/ca.
- Smještene osobe su u prosjeku između 40 i 60 godina života. Zanimljivo je kako je u zadnje vrijeme više starijih žena (od 60 do 80 godina) te mlađih muškaraca (od 30 do 50 godina).
- Većina žena je upućena od strane Centra za socijalnu skrb, a većina muških korisnika dolazi samoinicijativno.
- Veliki broj korisnica/ka ima završenu SSS, a većina ostalih ima završenu osnovnu školu ili nekoliko razreda osnovne škole.
- Kroz ovo razdoblje boravilo je 5 muških korisnika sa završenom višom ili visokom školom.
- Korisnici u prosjeku borave 1 godinu (bilo je nekoliko korisnika koji su usluge koristili samo jednu noć, ali ima i onih koji su u Prihvatilištu od 2000. godine).
- 30-tak korisnica/ka vratilo se nakon odrađenog honorarnog posla ili nakon boravka u nekom drugom gradu.
- Kroz ovih 9 godina surađivalo se s više od 40 različitih institucija na rješavanju pojedinačnih problema (institucije iz područja socijalne skrbi, zdravstva, policije, pravosuđa, jedinice lokalne i regionalne samouprave, humanitarne udruge, zaklade, konzulati, ambasade, ministarstva...)
- Prema našim podacima na ulici trenutno živi 8-9 beskućnica/ka, a preko 100 osoba boravi u neadekvatnim stambenim uvjetima (brodovi, kamp kućice, podrumi, barake i sl.).
- U prosjeku se godišnje provede 450 individualnih razgovora s korisnicima te obavi oko 190 kontakata s različitim ustanovama i institucijama.
- U realizaciji različitih aktivnosti za beskućnice/ke do danas je bilo uključeno više od 300 volontera, civilnih ročnika i suradnika.
- Više od 350 donatora (pojedinaca, poduzeća, udruga i sl.) pomagalo je rad Prihvatilišta donirajući hranu, odjeću, higijenske potrepštine, opremu, novac i sl.
- Primjetan je sve veći broj korisnica/ka sa psihičkim problemima.
- Više od stotinu osoba uspješno se reintegriralo u društvo (pronašli su posao i adekvatniji smještaj) .
- Jedan dio korisnica/ka ostao je u sustavu socijalne skrbi smješten u udomiteljskoj obitelji, domovima za stare i nemoćne te zdravstvenim institucijama.

- U Prihvatištu su bila smještena i 2 bračna para.
- Mnogi korisnici imaju maloljetnu djecu koja su smještena u institucijama socijalne skrbi.
- U prosjeku jedan od pet korisnika povremeno održava kontakte s obitelji (roditelji, djeca ili šira obitelj).
- Od trenutno 21 korisnica/ka, petoro ih ima velike probleme s alkoholizmom.
- Prihvatište ne skrbi za ovisnike o opojnim drogama, ali ako je ovisnik motiviran da našim posredstvom bude upućen u komunu na liječenje, može prije odlaska kratko boraviti u Prihvatištu.
- U Prihvatište su boravila i tri ovisnika o kocki koji su prokockali cijelu imovinu te su se bez materijalnih sredstava zatekli na ulici (među njima i jedan liječnik).
- **Po našim procjenama na području Splita boravi najmanje desetak korisnika koji izbjegavaju smještaj u Prihvatištu ili bilo kakav oblik pomoći.**

ZA ONE KOJI ŽELE ZNATI VIŠE

Što se u Prihvatištu udruge MoSt još radilo?

- Tiskala se i promovirala zbirka poezije „Ples s noći“ čiji je autor korisnik koji je u potpunosti reintegriran, a u pripremi je i jedan autobiografski roman koji piše bivši korisnik.
- Organizirano je više desetaka preprata korisnica/ka u druge socijalne institucije, komune, psihijatrijske bolnice i prihvatilišta.
- Organizirano je više od deset pogreba za naše preminule korisnike (uz financijsku pomoć Grada Splita i Centra za socijalnu skrb) te se pružala pomoć i podrška članovima njihovih obitelji.
- Kontaktiralo se s veleposlanstvima i konzulatima i organizirala pomoć za povratak u zemlju podrijetla za sedam korisnika - stranih državljana koji su bili smješteni u Prihvatištu (Grčka, Poljska, Italija, BiH, Crna Gora, Nizozemska, Njemačka...).
- Provodili su se partnerski projekti sa ciljem reintegracije beskućnika (2005. i 2006. godine 9 korisnika bilo je kontinuirano uključeno u čišćenje prostora Doma mladeži kroz partnerski projekt sa Udrugom KUM-Koalicija udruga mladih, a preko ljeta su čistili plažu Bačvice).
- Posredovalo se u pronalaženju posla, smještaja i sl.
- Pomagalo se u inicijativama i poticalo otvaranje prihvatilišta u Zadru, Rijeci Karlovcu i Dubrovniku.
- Humanitarna akcija pod nazivom **A di si ti!?** postala je tradicionalna i 2010. godine bit će deseta po redu.
- Organizirane su volonterske akcije korisnika Prihvatišta s ciljem pružanja pomoći drugim socijalno ugroženim osobama (čišćenje, sitni popravci, opremanje namještajem...).
- Sudjelovalo se u snimanju brojnih TV emisija (Istraga, Najveći hrvatski misteriji...).
- Godišnje se podijeli preko 400 novčanih pomoći u rasponu od 20 do 2. 000 kn.

ISTRAŽIVANJE UDRUGE MoSt

Istraživanje je provedeno u svrhu nalaženja boljih i kvalitetnijih načina pomoći korisnicima Prihvatišta za beskućnike Udruge MoSt.

Nastojali smo putem upitnika utvrditi zadovoljstvo uslugama koje korisnicima pružaju Udruga MoSt. Također se u upitniku nalaze i pitanja o zadovoljstvu naših korisnika uslugama drugih institucija jer su mnogi naši korisnici upućeni tražiti pomoć i od institucija socijalne skrbi, zdravstva i pravosuđa.

U istraživanju je sudjelovalo **15 ispitanika**, korisnika i korisnica Prihvatišta za beskućnike Udruge MoSt. U Prihvatištu za beskućnike trenutno se službeno skrbi o 21 osobi, međutim nisu sve osobe bile uključene u istraživanje. Neki od korisnika su odbili sudjelovati u istraživanju, a dio njih nije bio u mogućnosti sudjelovati zbog specifičnih psihičkih poteškoća.

Ispitivanje je provedeno individualno, u prosjeku je trajalo oko 10 minuta, a proveo ga je psiholog kojeg korisnici nisu poznavali. Individualni pristup bio je potreban zbog specifičnih životnih situacija i problema pojedinih korisnika.

Upitnik je bio anonimn i sastojao se od dva dijela. Prvi dio obuhvatio je pitanja koja se odnose na neke osnovne karakteristike korisnika. Neka pitanja su preuzeta iz istraživanja koje su proveli Marinka Bakula-Anđelić i Zvonimir Šostar u Zagrebu 2002. Primjena prvog dijela upitnika u prosjeku je trajala oko 10 minuta.

15 ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju su u dobi od **25 do 67 godina**.

Dužina boravka korisnika u Prihvatištu Udruge MoSt kreće se u rasponu od jednog tjedna do sedam godina. Muškarci se dulje zadržavaju u Prihvatištu i to u prosjeku 152 tjedna (2 godine i 11 mjeseci), dok žene ostaju u Prihvatištu u prosjeku 48 tjedana (11 mjeseci).

Svi ispitanici koji su sudjelovali u istraživanju su u određenom razdoblju života bili u prijavljenom radnom odnosu.

I žene i muškarci podjednako (**40 posto**) izvještavaju da imaju **utvrđen invaliditet** i da su do sada bili **smješteni u neku od institucija socijalne skrbi** (boravili su u dječjim domovima, domovima za odgoj, bili su hospitalizirani na psihijatrijskim odjelima ili su boravili u zatvoru).

33,3 posto ispitanika su korisnici institucija socijalne skrbi od čega su žene značajno češće (60 posto) od muškaraca (20 posto). Vremenski raspon korištenja usluga različitih institucija socijalne skrbi kreće se od 6 do 18 godina. 20 posto ispitanika i to isključivo korisnice, izvještavaju da je netko iz njihove primarne obitelji bio korisnik institucija socijalne skrbi, dok nijednom korisniku netko iz njegove primarne obitelji nije bio korisnik spomenutih institucija.

Nadalje, podjednako i žene i muškarci (60 posto) izvještavaju da su tijekom svog odrastanja živjeli s oba roditelja.

33,3 posto je tijekom svog odrastanja mijenjalo adresu. Žene (60 posto) su značajno češće od muškaraca (20 posto) mijenjale adresu.

53,3 posto ispitanika izvještava da je u njihovoj primarnoj obitelji bilo sociopatoloških pojava. Ovo je izvijestilo 80 posto žena i 40 posto muškaraca. Sociopatološke pojave o kojima korisnici izvještavaju su psihičke poteškoće, alkoholizam i ovisnosti o opojnim drogama.

Posljednje pitanje u prvom dijelu upitnika odnosilo se na najpoželjniju vrstu pomoći koja je potrebna korisnicima i korisnicima. Najčešće se odlučuju za dodjelu stana (60 posto) i novčanu pomoć (53,35 posto). 20% ispitanika i to sve muškarci smatraju da im je potrebno zaposlenje dok korisnice smatraju da im zaposlenje nije

potrebno. **13,3** posto **ispitanika smatra da im je potreban smještaj u neku od institucija socijalne skrbi.**

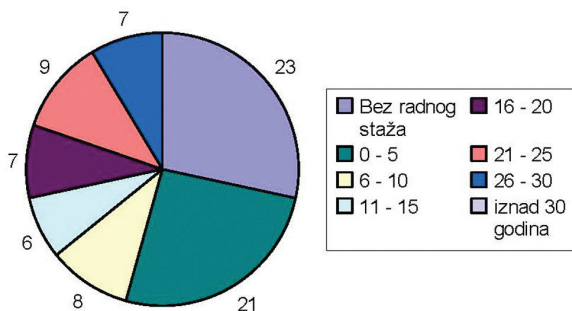
Drugi dio upitnika obuhvatio je pitanja koja se odnose na zadovoljstvo korisnika uslugama koja im pružaju Udruga MoSt i druge institucije socijalne skrbi. Pitanja su oblikovali zaposlenici Udruge MoSt koji su u direktnom kontaktu s korisnicima. Ispitanici su svoje zadovoljstvo procjenjivali na skali od 5 stupnjeva (1 - uopće nisam zadovoljan/na, 2 - uglavnom nisam zadovoljan/na, 3 - nisam siguran/na, 4 - uglavnom sam zadovoljan/na i 5 - u potpunosti sam zadovoljan/na).

Neka od pitanja koja su se odnosila na zadovoljstvo uslugama koje im pruža Udruga MoSt bila su: Odnos djelatnika Udruge MoSt prema Vama? Prostor za spremanje osobnih stvari u prihvatilištu? Opremljenost kuhinje u prihvatilištu? Prosječna ocjena korisnica iznosila je **M=3,88** i bila je nešto niža od procjene korisnika koja je iznosila **M=4,38**.

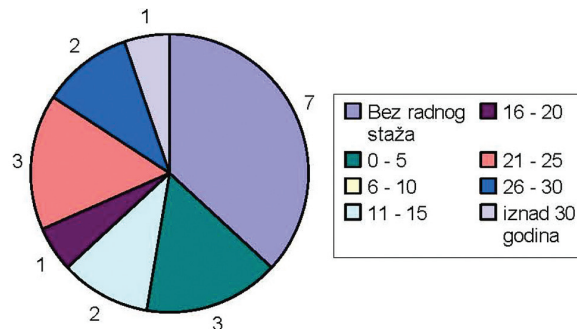
Neka od pitanja koja su se odnosila na zadovoljstvo koje im pružaju neke od institucija socijalne skrbi bila su: Kvaliteta hrane koju dobivate u pučkoj kuhinji? Usluge koje Vam pruža Centar za socijalnu skrb? Usluge koje Vam pruža Odjel socijalne skrbi Grada Splita? Prosječna ocjena korisnica iznosila je **M=2,44** i bila je nešto niža od procjene korisnika koja je iznosila **M=3,85**. Nije utvrđena statistički značajna razlika između procjene usluga Udruge MoSt između korisnica i korisnika.

Iz dobivenih rezultata je vidljivo da korisnice općenito niže prosječno procjenjuju i usluge Udruge MoSt i usluge institucija socijalne skrbi. Dobiveni nalaz je utoliko zanimljiv jer korisnice žive u stambenoj zajednici, odnosno borave u kući koja je opremljena svim nužnim stvarima za svakodnevni život, manje ih je nego u Prihvatilištu za muškarce, imaju više životnog prostora i kuću koriste tijekom cijelog dana. Korisnika ima trostruko više, nisu u mogućnost boraviti tijekom cijelog dana u Prihvatilištu i životni prostor im je manji.

Radni staž
Muškarci

Radni staž
Žene

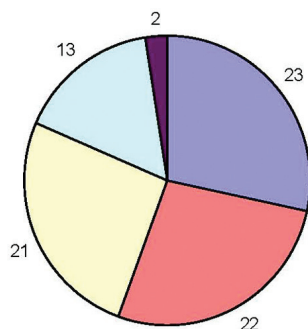

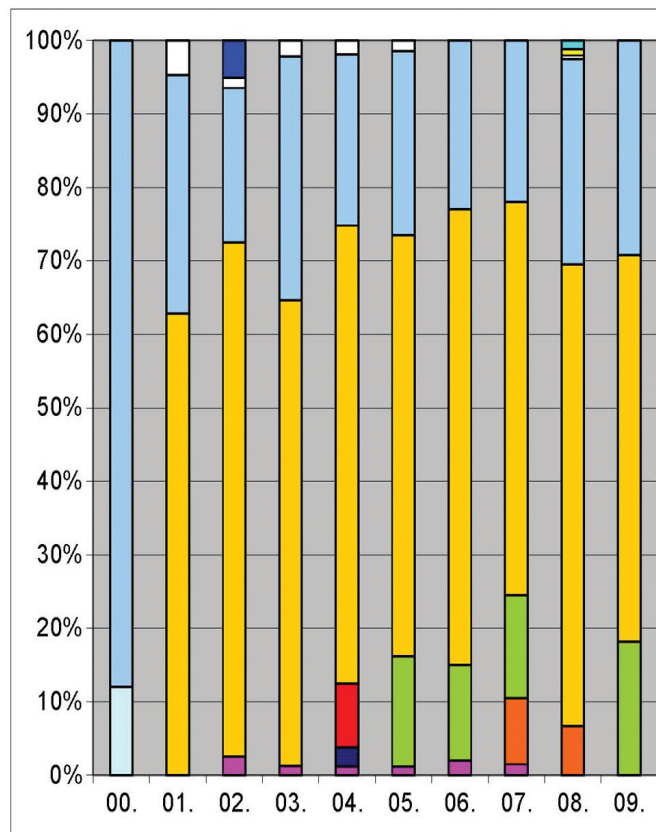
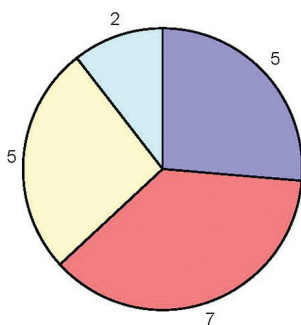
PODATCI O STRUČNOJ SPREMI ZA POSLJEDNIJH 100 KORISNIKA/CA

FINANCIRANJE

Muškarci

Žene

Financiranje:

- MZSS
- Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi
- NZZRCD
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
- AED
- Academy for Education and Development
- OSI
- Open Society Institute

	00.	01.	02.	03.	04.	05.	06.	07.	08.	09.
ŽUPANIJA			2.50%	1.30%	1.20%	1.20%	2.00%	1.50%		
ZAGREBAČKA BANKA					2.60%					
URED ZA LJUDSKA PRAVA								9.00%	6.70%	
OSI		12.00%								
NZZRCD						15.00%	13.00%	14.00%		18.20%
NORVEŠKA AMBASADA					8.70%					
MZSS	62.80%	70.00%	63.30%	62.30%	57.30%	62.00%	53.50%	62.80%	52.60%	
GRAD SPL	88.00%	32.50%	21.00%	33.20%	23.30%	25.00%	23.00%	22.00%	27.95%	29.20%
DONACIJE		4.70%	1.40%	2.20%	1.90%	1.50%			0.50%	
AED			5.10%							
SUNČANI HVAR									0.85%	
LIONS KLUB									1.20%	
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

A DI SI TI !?

PRIMJER AKCIJE U ZAJEDNICI KAO NAČINA SENZIBILIZIRANJA GRAĐANA ZA PROBLEME BESKUĆNIŠTVA I SIROMAŠTVA

Akcija **A di si ti?!** kontinuirano se organizira od 2001. godine sa ciljem senzibiliziranja javnosti za probleme beskućništva i siromaštva.

Svake godine osmišljena je drugačija javna akcija, a sredstva dobivena prodajom, donacijama i prikupljanjem prehrambenih proizvoda i higijenskih sredstava osiguravala su pripremu božićnih paketa za socijalno ugrožene obitelji i hranu za oba splitska prihvatilišta. U prikupljanju prehrambenih proizvoda i higijenskih sredstava, po sistemu "jedan učenik - jedan proizvod", sudjelovali su učenici splitskih osnovnih i srednjih škola

Akcije su organizirane svake godine u mjesecu prosincu i okupljale su, iz godine u godinu, sve veći broj volontera i učenika srednjih škola, a povećavao se i broj paketa za socijalno ugrožene obitelji. Popis obitelji dostavljali su CZSS i svećenici iz župa na području grada Splita.

2001.

Organizacija prodajne akcije na otvorenom i takmičenje u uličnoj košarci na Rivi. Sudjelovanje poznatih sportaša i političara, djece i volontera iz POP programa. Prikupljena su sredstva za božićne pakete za 20 socijalno ugroženih obitelji.

2002.

Organizacija prodajne akcije u centru Splita u Marmontovoj ulici. U animaciji građana je sudjelovalo 20-ak volontera. Prikupljena su sredstva za božićne pakete za 30 socijalno ugroženih obitelji.

2003.

Organizacija koncerta u crkvi sv. Dominika. Sudjelovanje splitskih i omiških klapa i više od 20 volontera. Prikupljena su sredstva za božićne pakete za 61 obitelj i 99 djece.

2004.

U Info zoni organizirana promocija brošure o Prihvatilištu, a na Pjaci prodajna izložba fotografija splitskih fotografa. Sudjelovanje glazbenika, sportaša, novinara i preko 30 volontera. Prikupljena su sredstva za božićne pakete za 49 obitelji.

2005.

Organizacija humanitarnog Božićnog sajma u Info zoni. Sudjelovanje 40-ak volontera, desetak organizacija civilnog društva i velik broj osoba iz javnog života Splita. Prikupljena su sredstva za božićne pakete za 42 obitelji.

2006.

Organizacija prikupljanja hrane iz splitskih srednjih škola. Sudjelovanje 40 volontera MoSt-a i preko tisuću učenika koji su prikupljali hranu po sistemu „jedan učenik - jedan prehrambeni proizvod“. Prikupljena su sredstva za božićne pakete za 85 socijalno ugroženih obitelji.

2007.

Organizacija humanitarnog buvljaka u centru grada. Sudjelovanje 70 volontera, velikog broja glazbenika splitske “underground” scene te velik broj građana koji su sudjelovali u pripremi buvljaka. Prikupljena su sredstva i hrana za 120 obitelji i preko 20 obitelji djece iz POP programa.

2008.

Organizacija humanitarnog buvljaka u centru grada. Sudjelovanje 100 volontera, velik broj splitskih sportaša, novinara, modnih dizajnera, glumaca, predstavnici navijačkog kluba Torcida te uprava i nogometaši HNK Hajduk. Prikupljena su sredstva i hrana za više od 140 obitelji.

2009.

Organizacija prikupljanja hrane obuhvatila je rekordan broj splitskih osnovnih i srednjih škola. Tisuće učenika iz 23 škole te studenti i profesori sa 7 splitskih fakulteta svojim doprinosom omogućili su otvaranje prve Socijalne samoposluge u Republici Hrvatskoj. Osigurala se hrana za 305 obitelji.

PRIČE IZ ŽIVOTA

Pogled iz kuta djelatnika, volontera i beskućnika

Iz Fabnog kuta

(Fabjan Jelaska - djelatnik Prihvatilišta za beskućnike)

MOJE VRIME

Rekli su mi da napišem par priča iz Prihvata. Oni misle da je lako izabrat priču. To je kao da imate 20-oro djece i sad morate pisat o tome koje vam je najdraže i zašto. Ipak, nakon malo vremena kad neke događaje rezimiram, shvaćam da imam nešto za ispričat. Sićan se prvih dana kada sam krenuo u sve ovo, bila mi je 21, korisnika je bilo 14, omjer trijeznih i pijanih je bio otprilike jednak. Većina od njih je na ulici završila nezasluženo, nepravedno odbačeni, kako od strane prijatelja tako i obitelji. Tin pričama san prvo bija bombardiran, ali vjerojatno zbog mojih godina dobro sam se nosija sa njima pa nisan dopušta da pretjerano utječu na moje raspoloženje. Po zakonima prirode bilo je nemoguće da dugo budem «čovik» od čelika i došla je priča koja mi je „oduzela nevinost“. Bila je to injekcija stvarnosti direktno u glavu naivnog sanjara. Na vratima prihvata se pojavija momak od kojih 30 godina sa pričom da nema di spavat i da je priča sa našim timom ljudi u uredu koji mu je reka da može doć spavat u nas. Pričali smo dva-tri sata opisa mi je pola svoga života, kako su ga roditelji odbacili, kako nije moga izdržat presing u nekim institucijama po kojima je boravija pa se opet iša vratit svojim da bi mu oni na to odgovorili da mora upoznat dno da bi naučija šta je život. Meni je ta rečenica (jer san je osobno čuja) bila užasna. Napravila mi je totalni kolaps misli, sržba mi se pomišala sa tugon samim tim šta san, nakon priče sa njegovim roditeljima, dozna da on ne smi boravit u prihvat. Rekli su mu da ne može boravit kod nas, a on je čuja da može, šta je normalno jer to je tija čut. Nije moga jer je ovisnik koji je otiša iz komune prije nego je došlo vrime za to, a to mi nije reka kad je doša. I sad, nakon cilog procesa moje nevjerice spram njegovih roditelja, mora san mu reć da ne može prespavat kod nas. Skupija san snagu i reka mu to u oči bez treme u grlu, uz obećanje da ću mu ujutro donit nešto spize. Tako je i bilo. Ujutro san otiša doma po kesu spize i vratija se do “kruga” te smo nastavili pričat. Baš san gušta jer momak je bija pametan, sve šta je govoriija san upija, osjeća san da ovo nije mutna priča. Na kraju smo zaključili da odavno nismo imali sugovornika koji je pozorno sluša ovog drugog. Priča je to koja je obilježila moj daljnji rad u Prihvatilištu i svako malo se sitin tih dana. Moj prijatelj od jedne večeri i jutra je skupija nešto novca i otputova za Rijeku jer je tamo rođen. Ako ikad ova priča ili brošura dođe do njega, volija bi da mi se javi ako se pripozna. Još mu se sićan imena i prezimena samo neću ga napisat , ali nek nan to bude znak raspoznavanja ako me nazove. Nadan se da je dobro, da nije taka dno i osta na njemu ležat ka okidano olovo sa tunje.

BALBOA

Od Katalinića briga priko Trajektne luke do pazara. Odakle god Balboa da krene, u centru grada je za 5 minuti. Neki i bolje stojeći od njega ne mogu se pofalit činjenicom da tako brzo mogu doć do centra. Tribaju proinit dva busa ili tražit 20 minuti parking po gradu. A on je dobar ka kruv, mo'š s njim pričat o čemu god oćeš (osin o kvantnoj fizici), i makar ne djeluje tako, zna dosta o životu. Uvik mu dođu suze kad se siti imanja koja je ima, a koja je izgubija za vrime prokletog rata. Priča mi da je najviše volija poč u šumu sa stadon. Jednostavan onda, jednostavan i sad. Neprominjen uprkos činjenici da je u ratu izgubija sve šta je ima i volija radit te da sada provodi dane na ulici, a noći u Prihvatištu. Još uvik je ka dite, iako ih i sam ima dvoje i pomaže im kad i koliko može. Koji put dođe pripit pa se odbija ka ping-pong loptica samo šta ova ima više od 100 kila i ne odbija se tolikon brzimon. Onda se zavalu u krevet pa ka lički medvid zapadne u san iz kojega ga je teško ujutro probudit. Prvi put ga malo zadrman, a drugi put jače plus šta ga otkrijen tako da se mora dignit. On lagano boršu na rame, gotov u pet minuti, odjuri do tajnoga mista di sakriva boce za prodat ih dućanu da ima šta za poist ili za duvan. Ne trudi se puno proinit, a i sam san mišljenja da ga je najboje pustit onakvog kakav je, uz povremeno tuširanje.

3-D

Doša je kod nas za vrime nemilosrdne zime, ima o toga dvi godine. Izvukli su ga iz nekakvog kućerka sklepanog u stilu „A je to“. Odma je počeja prosipat pisme iz rukava ka da se u njemu naselija duh A. G. Matoša (tvrdi uvez). Primili smo ga i poslali na kupanje, od glave do pete i nazad, jer životni uvjeti koji su ga okruživali nisu bili prikladni za tako nešto svakodnevno ka što je kupanje. Zamislite, čovik je živija sam u nekakvon kućerku bez struje i vode pričajući sam sa sobon ko zna koliko dugo i niko nije zna da postoji. Oblikovan takvim načinon života dođe u Prihvatište. I sad ga ti minjaj. Minjaj njegov način života, govori mu svaku večer da mora prat ruke, da mora skinit robu prije nego šta ide leć, da mu ne tribaju očale za sunce kad gleda televiziju navečer, da ne može sa kesama punin ostatka hrane i prošlogodišnje Slobodne Dalmacije uč u Prihvatište. Teška je to borba puna upornosti i uvjeravanja. Na kraju izgubiš ti neke bitke, neke on, pronađe se ravnoteža sama od sebe ka svugdi u prirodi. I znaš kasnije navečer, kad on već utone u san, da te sutra čeka sve to ponovo. I da ga nikad ne'š proinit. Pa se sitiš staroga Sizifa šta je gura stinu. Samo šta naša stina nije izdrža. Otkotrlja se tamo di se se osjeća najlipše, ispod vedrog neba prosutog zvizdama kojima recitira pisme samo njemu znane, gradeći imaginarni svit savršenstva od kartona, iščekujući novu nemilosrdnu zimu koja će nan ga ponovo vratit.

GALEB I JA

Svi znamo ko je bija duša Prihvatišta. I korisnici i volonteri i djelatnici i ročnici i voditelji. I znamo ko je kuva kave, gospodareći osjećajem za to, ka šta galeb gospodar usrid svega. U niko vrime je leža sa ranama na nogama i bija ka pas bez kuće, al ga je put donija do Prihvata. I tako je živija s nama i u smiju i u piću, a na kraju i u plaču. On je postoja, a ironija je da ne postoje riči koje bi ga opisale. Takav čovik se panti u srcima svih onih koji su s njim živili.

Iz Robijevog kuta

(Robert Juričko - djelatnik Prihvatilišta za beskućnike)

IMRO

Zvao se Imro. Beskrajno drag i dobar. Sićušan rastom, velike duše i srca.
Moždani udari, srčane premosnice... previše latinskih izraza u liječničkom kartonu.
Beskućnik.
30 godina teškoga rada bez dovoljno staža u evidenciji četiriju država.
50-tak godina života. Života? Izgledom 70.
Nosili smo ga do kupatila, odijevali...
Netko se smilovao. Starački dom. Relativan oporavak.
24 sata dnevno topla soba, četiri zida, krov. Na godinu, dvije... Svaki dan.
Tužna vijest!
Umro je naš Imro.
Zbogom, prijatelju!
Suza u oku, čudan mir u prsima...
Umro je kao čovjek, u krevetu, pod krovom.
Pravim krovom!

VJERAN

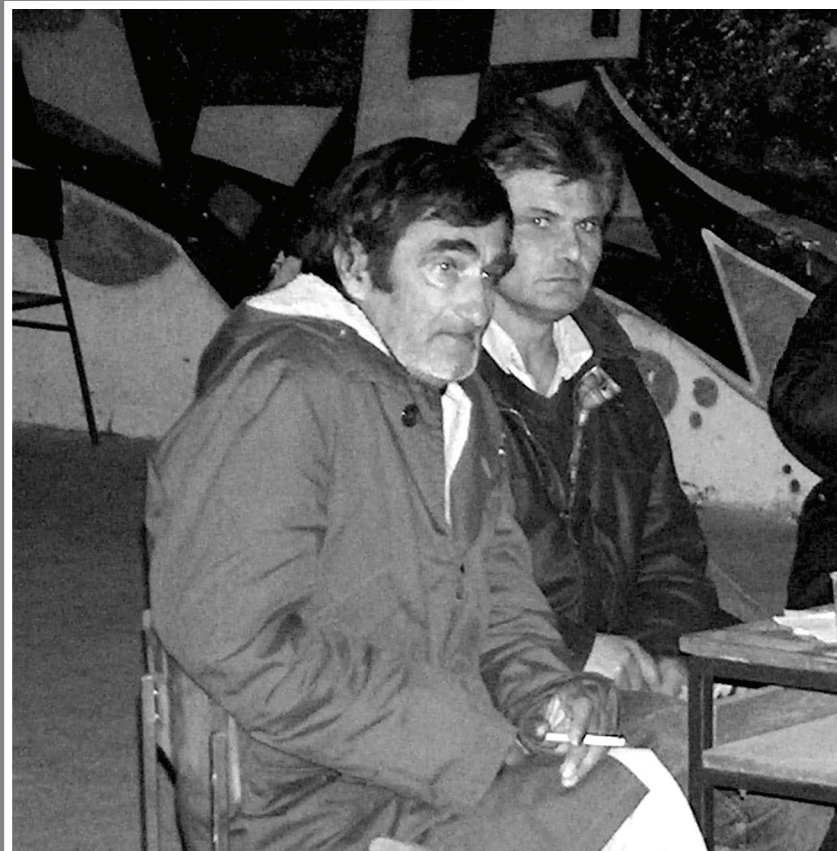
Rođen je prije 27 godina.
Nikad nije upoznao svoje roditelje. Djetinjstvo je proveo u udomiteljskoj porodici.
Punoljetnost je za njega značila sitne poslove, samoću, stari štramac u kamp prikolici koja kapa na sve strane,
vitar koji zviždi kroz buže, svjetlo šterike.
Iz dana u dan...
Nigdje pravoga posla. Siromaštvo.
Dolazak u Prihvatilište. Depresija. Nije vidio budućnost. Nije vidio ništa.
Noći i noći razgovora, ohrabivanja... Misli o suicidu sve su dalje. Nada se probudila.
Danas je stalno zaposlen. Podstanar.
Krasan i pristojan momak, kakav je i oduvijek bio.
Život je lijep.

PATER JOZO

Sve je počelo 2000. godine. 27-godišnji pater Jozo Ćirko vratio se iz Španjolske gdje je godinu dana radio u Prihvatištu za beskućnike i Komuni za ovisnike te studirao španjolski jezik. Obogaćen velikim iskustvom uključuje se u rad Prihvatišta za beskućnike u Splitu. I dušom i srcem i duhovno i materijalno... Na sve moguće načine pruža pomoć i beskućnicima i djelatnicima Prihvatišta.

Čovjek je nevjerojatne energije i beskrajne vjere, čovjek čiji je telefon dostupan 24 sata na dan, čovjek bez kojega Prihvatište za beskućnike ne bi bilo isto.

Jozo, hvala!

Iz ženskog kuta by Đorđe

(Đordana Barbarić - predsjednica Udruge MoSt)

VJERA

Što reći o Vjeri a da ne zvuči kao loša melodrama. Glavna junakinja ove priče bila je kćerka hrvatskog bana, imala je diplomatsku putovnicu, govorila četiri svjetska jezika, radila u pakistanskom i kanadskom veleposlanstvu i proputovala cijeli svijet. Živjela je u Beogradu i Rijeci, a posljednje godine života provela je u rodnom Splitu u iznajmljenim stanovima, preživljavajući s mirovinom od 600 kuna. Za život je zarađivala pomažući u tuđim kućanstvima. Kada više nije imala snage, sama je došla u Prihvat. I bila dobra, ponizna, nasmijana starica u krombi kaputu sive boje s brošom na reveru. Vjerino jedino nasljeđe bila je obiteljska grobnica u Rijeci i njena jedina želja bila je da tu, pored oca, bude i njeno posljednje počivalište. „Glede i unatoč“ birokraciji, pravilnicima i novcu, tu smo joj želju ispunili. Jer Vjera je to svojom skromnošću, svojom dobrotom i svojim osmijehom itekako zaslužila.

NADA? NEDA? NEVA?

Došla je jedno jutro jedva se penjući uz stepenice. Izgledom 60-godišnjakinja, a prema njenim riječima samo 45 godina stara. Dokumenta nije imala, govorila je teško i polako, jedva smo razumjeli ime i prezime. I ništa nam više nije rekla osim da je preživljavala kako je znala. Nismo je ništa pitali, jer kako postavljat suhoparna pitanja nekome tko jedva govori i jedva stoji na nogama. Mislili smo - kad se oporavi bit će lakše razgovarati. Ima vremena! Ali vremena ipak nije bilo.

U Prihvat u je bila kratko, a onda bolnica, pokušaj oporavka. Spojena na aparatima, nasmijala bi nam se i pitala cigaretu. Bilo je duha u njoj, činilo se da će se izvuć. Nije se izvukla. Umrkla je i bolnica je tražila njene podatke. A mi nismo znali reći ni točno prezime.

I započela je potraga za identitetom. Tko je? Odakle je? Ima li obitelj? Ima li nekoga kome treba javiti što se dogodilo? Kako se uopće zove?

Saznali smo da je godinama živjela u tunelu pored željezničke stanice, a brojne noći je prespavala ležeći na kartonu ispod stepenica dječjeg vrtića u centru grada. Samo igrom slučaja doznali smo tko je i kako se zvala. Pokopana je u krugu svoje djece koju je, tko zna kako i zašto, davno napustila. I tako smo zatvorili još jedan životni i obiteljski krug.

Iz kuta korisnika

EMA, 26 godina

Moja majka je bila u teškom psihičkom stanju, bacala je stvari po kući i vikala. Sve sam izdržala dok nije uzela nož i počela njim mahati ispred mene. U tom trenutku sam vidjela da neće na dobro. Pokušala me u dva navrata ubost, al nije uspjela. Izmakla sam se, tad sam zvala policiju i prvu pomoć. Trauma je još uvijek u meni. Znam da sam tužna, uplakana, puna gorčine i tuge i znam da i noćima ne spavam i kad zaspem dođu mi užasni snovi. Više sam nekako sita svega, jer stalno vrtim film unazad, bojim se, strah me, nemam podrške od strane brata i nevjeste. Oni samo gledaju svoj interes.

Ne vjerujem muškarcima, bojim se trudnoće. Imam dva sina – Marka, za kojim patim i kad ga vidim srce mi se uznemiri, i Tonija koji je udaljen od mene. Više se i ne sjećam kako izgleda. Samo se sjećam što sam za njega učinila. Učinila sam što bi i svaka majka za svoje dijete. Ja sam za svog Tonija prodavala tijelo. Nisam ga stavila u Dom, jer imam srca i dušu. U dubini duše ne kajem se, znam da sam samo sretna što sam ovdje u Prihvatnu, na sigurnome. Ne želim opet proživjet taj pakao.

Teško je kad si sam, a ja više ne mogu gutat iz dana u dan, počelo je bit preteško za mene. Glava će mi puknuti, a srce stati. Želim se spasiti, ne želim završit kao majka i otac. Tješi me što sam izašla iz pakla droge, alkohola i prostitucije, a opet... svjesna sam da neću dugo izdržati, da ću puknuti od velikog razmišljanja. Tuga, gorčina, nemir, nespavanje, patnja, ne želim od svega toga opet doći u kušnje da bih došla do lažne utjehe.

TOMI, 30 godina

Rođen sam u Splitu kao drugo dijete od nas četvero. Ne znam zašto, ali moj život je primjer onoga što alkohol učini u obitelji jer su moji roditelji, pogotovo otac, bili svakodnevno pijani.

Svađe, tučnjava i maltretiranje bili su moja svakodnevica. Imao sam tolike traume da sam noću vršio nuždu u krevetu još dok sam išao u prvi razred, a otac, ne da bi me pretukao, nego bi me izbacio golog na ulicu da me gledaju vršnjaci. To je samo jedan od primjera koji su me doveli do toga da sam već u trećem razredu pokušao samoubojstvo vješanjem, ali sam preživio pukom srećom, jer se konopac prekinuo. To je sve dovelo do mog asocijalnog ponašanja, a već do 16-te godine sam imao podeblji dosje. Krao sam, dio novca sam davao roditeljima kako bi imali za piće pa je to postala moja svakodnevica. Sa 16 godina završio sam u Odgojni dom, a zatim u zatvor za maloljetnike gdje sam prošao i gledao torture svojih vršnjaka.

Kad sam izašao, imao sam dvadeset godina. Moji su se roditelji kroz to vrijeme odselili u drugo mjesto, a otac se ostavio alkohola i dosta se promijenio. Međutim, vrijeme i moje ponašanje doveli su do toga da bi me za svaku sitnicu izbacivali iz kuće pa bih se snalazio kod prijatelja.

Kad sam služio vojni rok, prilikom jednog dopusta, otac me bez povoda nije htio primiti u kuću pa sam mu benzinom zapalio ulazna vrata od kuće. To mi nikad nije oprostio. Kad sam izašao iz vojske nisam se mogao

vratiti u obitelj nego sam završio na ulici. Preživljavao sam na stotine načina, prao sebe i odjeću u moru kako bih čist tražio posao

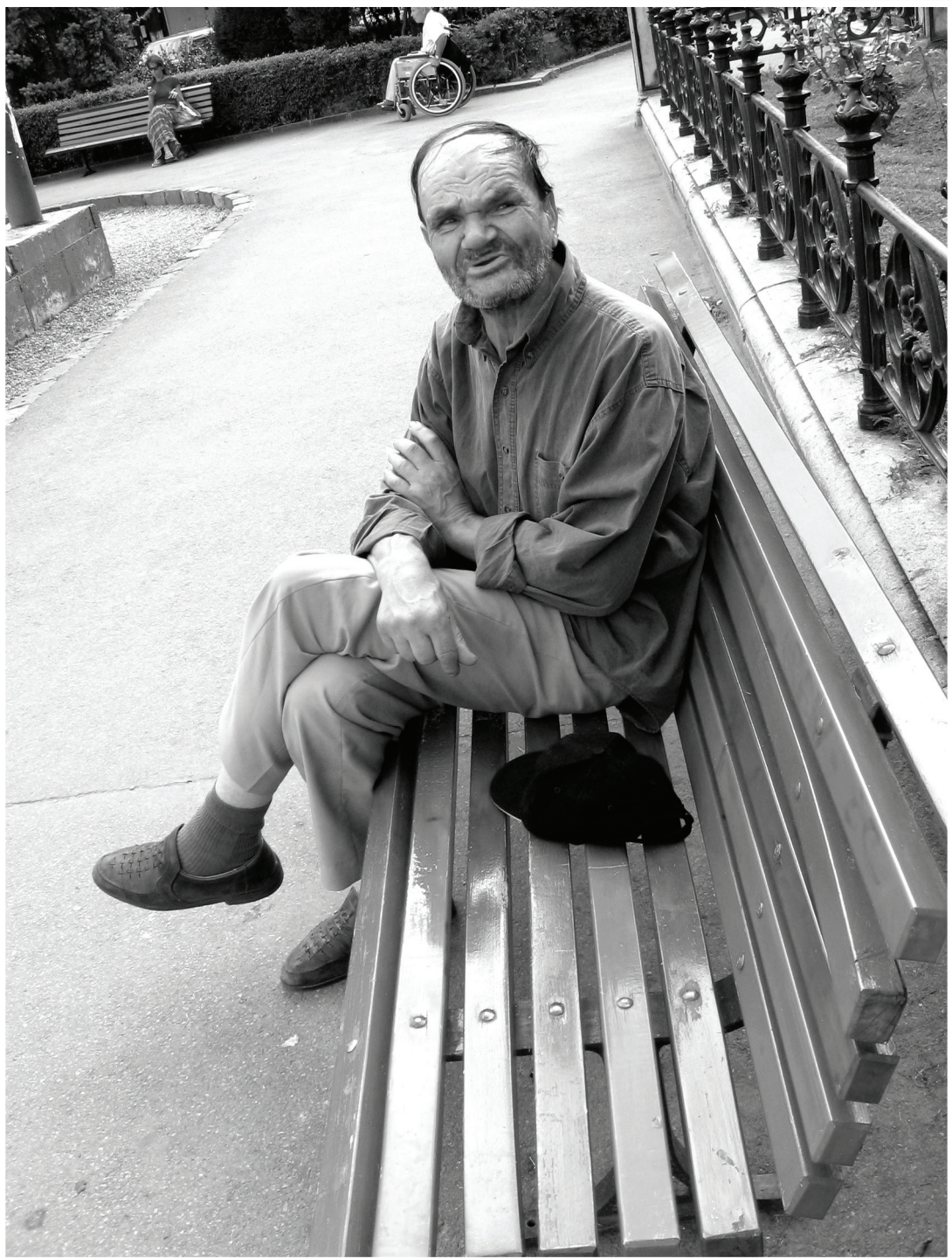
Radio sam tri godine s prekidima, a onda sam nastradao na motoru i dobio pozamašnu svotu novca kao odštetu. Nisam štedio, počeo sam kockati, odao sam se lakim drogama i opijanju. Roditelji me nisu htjeli primiti, ali više nisam tražio posao, nego sam počeo preprodavati marihuanu. Stekao sam nova poznanstva i opet nisam bio anoniman na ulici. Upoznao sam jednu djevojku i postali smo ljubavni par i sve je štimalo toliko dugo dok ona nije morala poslom u drugo mjesto. Rekla je svojim roditeljima čime sam se ja bavio i nedugo zatim policija me je uhapsila.

U zatvoru sam proveo samo nekoliko mjeseci, ali kad sam izašao nastao je cirkus. Bio sam bez ičega, s jedne strane bili su roditelji koji su samo prigovarali, a s druge strane bili su poznanici koji su me iskorištavali, nagovarali me da kockam i pijem. Preživljavao sam na ulici, a da bih se sakrio od društva spavao sam noću na groblju.

Kad sam iscrpio sve snage, zaprijetio sam službeniku benzinske postaje da ću ih zapaliti i policija me smjestila u duševnu bolnicu na 6 mjeseci gdje sam dobio dijagnozu shizofrenija. Nakon liječenja sam potražio smještaj u Prihvatilištu za beskućnike. Međutim, meni nije bilo pomoći jer su mi falili noćni izlasci koje sam pravdao mišlju da sam dosta u životu pretrpio i da imam pravo živjeti kao moji vršnjaci. Zbog toga sam se vratio kockanju, a kad bih bio u problemima, otišao bih na Psihijatriju.

Kada sam ponovno završio u Prihvatilištu za beskućnike, uspio sam pronaći posao i podstanarski stan. Ali kad je poslovođa otkrio da sam liječen na psihijatriji, ostao sam bez posla. Moji me i dalje nisu tili primit smatrajući da se trebam i dalje liječiti. Kad bih ih posjetio primili bi me uljudno, ali bi me isto tako uljudno i otpravili. Uslijedile su dvije godine liječenja i tri pokušaja samoubojstva tabletama.

Sada se nalazim na Sudskom odjelu psihijatrije gdje se liječim jer sam zapalio kontejnere za smeće.

Iz volonterskog kuta

U ožujku ove godine mi se pružila prilika za prvo službeno putovanje. Ekipa iz MoSt-a uputila se na otvaranje prvog riječkog Prihvatišta za beskućnike «Ruže svetoga Franje». Svečanost puna entuzijazma organizatora privukla je medije, kolege i brojne druge podržavatelje ideje otvaranja Prihvatišta, a pozivu su se odazvali i gradski čelnici. Riječki nadbiskup Ivan Devčić blagoslovio je prostore Prihvatišta koje je, sudeći po popunjenosti smještajnog kapaciteta, bilo prijeko potrebno na ovom području.

Kao odličnog domaćina moram istaknuti voditeljicu Prihvatišta, Vilmu Mlinarić koja se potrudila da nam boravak u Rijeci bude što ugodniji i sadržajniji pa nas je odvela u obilazak Svetišta Majke Božje Trsatske gdje je u večernjim satima održana Sveta misa povodom otvaranja Prihvatišta. Nakon mise održana je javna tribina o beskućnicima u prostorima Hrvatske čitaonice Trsat.

Nadam se da će osnivači zadržati početnu energiju i svojim radom nadvladati sve teškoće i probleme te biti u mogućnosti pružiti pomoć svima onima kojima bude potrebna.

IVAN BAŠIĆ

Kako početak? Teško mi je nekoliko godina MoSt-a sažeti u nekoliko rečenica. Prvo šta mi pada na pamet je da me u MoSt nije privukla želja za volontiranjem (nisan ni zna šta je to volontiranje) već nekolicina prijatelja koji su odlazili na akcije MoSt-a te uz dobru zezanciju i zabavu činili dobro, tj. na taj način bili «korisni članovi zajednice u kojoj žive». Malo po malo, i ja sam počeo sve češće sudjelovati u radu MoSt-a te se pobliže upoznao s POP programom i Prihvatištem za beskućnike.

Beskućnike sam (do tada) doživljavao isključivo kroz američke filmove i roditeljske prijetnje tipa: «ne budeš li učio, završit ćeš na ulici!», pa mi je sve to bilo nešto novo i prilično neshvatljivo. Kako? Zašto?

Odgovor je kratak i jasan - Život! Uopće nije bitno ni zašto ni kako, bitno je da netko izgubio toplinu vlastitog doma ili najjednostavnije rečeno, krov nad glavom i da mu treba pomoći.

Sudjelovao sam u radu nekoliko udruga i organizacija na čije sastanke i akcije mi nije uvijek bio gušt odlaziti iz ovih ili onih razloga, ali odlazak do MoSt-a radi bilo čega je ipak poseban i drugačiji. Kako da opišem otvaranje vrata Prihvata zimi u pet popodne...zvuci prilično bezvezno, jer se radi samo o stavljanju i okretanju ključa u bravi, ali kad te isprid tih vrata dočeka nekoliko smrznutih lica koja jedva čekaju da im se otvore jedina vrata koja imaju, pa kad ta lica nabace osmijeh jer si napokon doša i otvoriya ta vrata, prolaz u posljednje i jedino utočište u hladnoj noći... e onda je to jedan neopisiv osjećaj. Tako mala stvar to okretanje ključa, a opet toliko nekoga veseli!

IVAN KRŽELJ

Priznajem, i ja sam na njih gledao drugačije, prvi put među njih došao sa nelagodom.

Zajedničke radne akcije i rijetka kratka dežurstva omogućila su mi da spontano uđem u predvorje njihovih života.

Danas su to ljudi koje mi je drago sresti na ulici, popričati s njima, nasmijati se... Uteg na njihovim životima možda ih pritišće isto kao i klince u POP-u, uzroci njihovih problema su slični, ali reakcije na probleme često potpuno različite – totalno drugačiji film.

GORAN BILIČIĆ

Zatvorin oči na minutu dvi i kažen sam sebi - Prihvat! Lete slike, izmjenjuju se likovi i događaji, situacije koje je nemoguće doživjeti bilo di osim tamo.

Još ka mulac, socijalno osviješteni panker kojem su institucije značile samo nerad i birokratske zavrzlake, posebno san osjetljiv bia na beskućnike. Uvijek su mi izgledali drugačiji, zanimljivi i tužni. I prepušteni ulici. I onda, skoro pa slučajno, susret s Prihvatom.

Neposredan, direktan susret s ljudima koje san do jučer samo promatra sa strane i koji put in „uboa“ kunu. Nemoguće je uopćiti stav i generalizirati kako je svaki od njih završio na ulici, svaka priča je film za sebe. U nekim od tih priča i Fellini bi naša scenarij.

I tu počinje moja priča s Prihvatom, upoznavanje s tim ljudima, za...bancija, duvan, razgovori, radne akcije...

Jedno je sigurno, vrlo je teško postići da netko ko većinu vremena provodi u borbi za egzistenciju i bez sigurnosti svoja četiri zida, ti viruje i poštuje te. To mi je uvijek nekako značilo kad bi vidio Kvaku na ulici da mi s gušton pokaže srednji prst (prijateljski pozdrav, hehe) ili Vebera na pazaru ili Rokija koji s osmijehom viče: „Đe's Čope, šta ima, oš zapalit?“

Na žalost, nekih ljudi koji su mi bili jako dragi, više nema. Ulica, izloženost teškim uvjetima života, loša zdravstvena skrb i tromost sistema, šikaniranje, nedostatak topline doma i obiteljskog zadovoljstva u kojem, ma šta god se dogodilo, imaš onu bezrezervnu podršku najbližih... Sve je to skupa učinilo svoje. A društvo treba učiniti više!

Za kraj, skroz namjerno, spomenit ću mog prijatelja Mira „Galeba“, koji mi je uvijek pristupa otvoreno i sa stilon, onim nečim čega baš i nema više u ljudima, na kojeg se duže od dvi sekunde ne bi mogla ljutiti i kad zvizdariju najveću napravi. I zato ću samo jednu rečenicu napisati koja objašnjava sve, a reka mi ju je Miro masu puta, a prvi put na ručku u Kocki: " Sve je to lipo, i napravili ste ručak, i zapalili smo duvan, i guštamo, al nama treba društvo..."

DARKO ČOP

Iz beskućničkog kuta

BESKUĆNIČKI KARNEVAL

Crni humor naših korisnika

«Može li se nabaviti nešto para za karneval?!» pitali su naši korisnici.

«Odlična ideja» rekli smo oduševljeno «nakratko ćete zaboraviti beskućnički usud i opustiti se. Koliko će trebati za najam kostima?»

«Samo sto kuna» odgovorili su.

«Super, može. Čini se malo, ali hoće li vam to biti dovoljno?»

Odgovor je bio spreman: «Dovoljno za točno pet litara rakije na Pazaru! Napit ćemo se i maskirati u pijance.»

IZ KUTA VODITELJA PRIHVATILIŠTA ZA BESKUĆNIKE UDRUGE MoSt

OD 2000. DO DANAS - POGLED U SVIJETLU BUDUĆNOST

Krenuo bih od kraja gdje obično stoje zahvale. Hvala... hvala kolegama, volonterima, donatorima, suradnicima i svima onima koji su kroz ovih devet godina pomagali rad Prihvatilišta na bilo koji način.

Sve je krenulo 01. listopada 2000. godine - dežurni djelatnik Drago Lelas i korisnik J.G. Bit ću iskren kad kažem kako nisam zamišljao da ću svoj život posvetiti beskućnicima i problematici beskućništva, ali kako kažu, život je čudna stvar i odvede te negdje gdje najmanje očekuješ. Moj angažman u MoSt-u započeo je kroz rad sa djecom i mladima sve do pokretanja prvog Prihvatilišta u južnoj Hrvatskoj. Ni sam nisam znao u što se upuštamo. Danas, 9 godina kasnije, vidim kako je sve imalo smisla i vidim toliko dobrih priča iza sebe koje ponekad ipak prekriju onih par nesretnih i tužnih.

Tijekom ovih devet godina napisao sam barem 90-tak projektnih prijedloga kako bih priskrbio novac za nesmetani rad Prihvatilišta i svaki put zastanem kada u prijedlogu trebam napisati broj i strukturu korisnika. Broj - zar je moguće da godišnje ima preko stotinu tako teških životnih sudbina. Struktura - neopisiva u par rečenica, ali možda vrlo slikovito opisana u riječi ZABORAVLJENI. Zaboravljeni od obitelji, institucija, prijatelja, bivših kolega, poznanika...

I sam znam ljude u Prihvatilištu nazivati korisnicima, jer sam se i sam sramio beskućnike nazivati beskućnicima iako se većina njih toga sramila nije.

U bezbrojnim medijskim nastupima povlačila su se brojna pitanja o tome tko su beskućnici? Reći ću jednom, pa zauvijek. Ne postoji definicija!!!!!! Mladi, stari, žene, muškarci... Nepismeni i doktori, domaćice i konzularne predstavnice, alkoholičari i kockari, vjernici i ateisti, djeca iz domova i djeca iz situiranih obitelji, branitelji, mirotvorci, psihički oboljeli, ovisnici, obični, mali, ostavljeni...

Jučer je to običan lik iz parka, danas je lik kojega često susrećem, a sutra možda netko kojeg sam vrlo dobro poznao..

Devet godina stvaramo Prihvatilište. I u svih ovih devet godina možda je bilo 5 ili 6 korisnika koje smo morali udaljiti iz Prihvata. Oni koji rade u institucijama socijalne skrbi znaju kako je izuzetno teško udovoljiti svima, a ono što mi znamo je to da smo većini naših beskućnika, ako ne zadnja postaja, onda zasigurno u tom trenutku jedina. Prihvatiti svakog je ono sveto pravilo koje nam je dalo i poneku novu sijedu u kosi i koju popušenu cigaretu više.

Teško je vježbati ono "kako reći NE" kad znaš da iza toga NE postoji samo vedro nebo. I stotinu puta sam prekršio neke dogovore s kolegama i siguran sam kako ću ih kršiti i nadalje.

Vrijedilo je ovih devet godina boriti se za ljude, mijenjati mišljenja i predrasude, upoznati veliki broj ZABORAVLJENIH, ali i onih koji im žele pomoći i koji im pomažu.

Ako sam ikada sumnjao, u Parizu sam shvatio kako zaista sve ima smisla. Slika napuštene postaje metroa koja negdje oko ponoći izgleda kao velika i beskonačna spavaonica za oko 11.000 beskućnika je bio prizor koji mi se zauvijek urezao u sjećanje. Bila je to slika koju ni najbolji fotoaparati ne bi mogli tako snažno zabilježiti.

I shvatio sam kako je sve ovo što se u Hrvatskoj radi za beskućnike na neki način prevencija koja osigurava da nam se nikada ne dogodi tisuću beskućnika u trajektnoj luci ili na željezničkoj postaji. Znam, neki će reći kako su to dva različita svijeta, kako je u Parizu puno emigranata i doseljenika, ali vjerujte mi, nema tu puno razlike.

Nakon ovih devet godina ponekad i osjećam umor, ali sam svjestan da je sve ovo tek početak. Predstoji nam borba za ljude, izmjene Zakona, otvaranja novih Prihvatišta, predstoji nam borba za svakog čovjeka, jer mi koji to radimo znamo kako se ta borba isplati i kako sve skupa ima smisla.

Na kraju ono što inače ide na početak. Naslov mog teksta trebao je biti ZABORAVLJENI, ali samo u slučaju da zatvorimo sva Prihvatišta u Hrvatskoj, a za tako nešto - nema šanse!!!!

Drago Dado Lelas

STRANICE SPLITSKE HUMANOSTI

Izabrano iz knjiga dežurstava splitskog Prihvatišta

- DOŠLG SAEME

- PRISB MBNS DOŠA NEKI ČOVIK, DONIA MALO SPIZE I OŠTA NEPOZNAT
ZAHVALJUSŠTO

Sestre Anžele (Suzbavice Milosna) donile nože

- DOGRADONAČELNIK DONIO KOŠARU SLATKOG (I LOVU!)

- ČOVIK DONIJT POSIOLA,

- DOŠLO NEŠTO ROBE

- DOŠLA KEŠA JAKET

- SESTRE MILOSRDNICE DONILE VOŠA I SPIZE I MILKA

- DONALIJA ROLA I GRICKALICE 😊

ČASPI 12 BISKUPIJE DONILE - 2,5 LITRE SOKA I KEVVA

DONILE 2 KUTIJE I JEDNU KEŠU ROBE

- ~~STRA~~ MARTA DONILA KUKICE, KOLAČE & KUGURTA, SVEGA.

- JEDNA GOSPODA DONILA PAR ŠUGARANA, PAPUČA, KEKSE I SOK

- DOČEKALA ME ROZA ISPRID Vrata

- „SV“ DONIJA ODOJKA, LUDILO.

BITEČI - BEZMAJNOVIĆ DONILA ROBE

- BOBO I GIGO DONIČALI 80-OK BOCA

- DADO DONIJA TO MU SPIZG SA IZLOŽBE, GOZBA!

- CRKVA „SV. FILIP“ (PERISTIL) DONILA KOLAČA I SOKUVA.

- SILVIJA DONILA ROBE I POSTOLA.

SUGNOA I ŽDP DONILI SIRI I PRJUTA.

- FOTOMAT KLUB DONIJA SENDVIČA

- ŽENA BAKALAR

DONIA ČOVIK 2 KESE SPIZB, PITA 3TA SOŠ TRISA, DA ZOVEMO I KUZBMO.

- DONACIJA HRANE - STUDENTI EKONOMSKOG FAKULTETA

SINOĆ STIGLO BAKALARA I FAZOLA ZA CILU VOJSKU SA NEKOG TURNIRA U SAHU SA BAČA.

JANA DONILA 10-15 PILIČA

EKIPA IZ DOMA DONILA SENDVIČA.

- AKTIV ŽENA PODGORE DONIO HRANU I ROBU.

UDRUGA SV. VINKA ~~nešto nešto~~ DONIRU HRANU I ROBU

- ČOVJEK IZ SUSJEDSTVA DONIA NEŠTO DEKA I POSREJINE

- GOLJANA STARIĆ DONILA 3 KESE ROBE.

- GAA MARIJA DONILA ROBE.

- SNJEŽANA, BEGA - KOLAČI, HOJE VOLONTIRATI

NAN PALUŠIĆ DONIO VOĐE I ROBU

* DONACIJA HEF-O! SENDVIČI U FRIŽIDERU

- ĐORDINE PRIJATELJICE DONIRALE SLANINU

DONIA KOMAK 3 KESE SPIZE, MAJONEZE, KRASTAVCI, SALAME, RITA DA
TRIBA LI JOS STA ROBE. TA LUDILO KOMAK, NIJE TIA REC IME.

- HRABR A NE DRUZE DONIRAVI BRONZIN FAJOLA

- ZENA DONILA TLI KESE ROBE I SIO KUNJA ZA POKLIT

DONILI BAKALARA KRUVA SVEGA

- GAJICA MRSANA DONILA PALACIUCKE

- SV. VINKO PAVLICKI DONACISA, SPIZE, SVEGA I SUTRGA

- GOSPOBA ANA DONILA ROBE.

- SPIZE KA U POCIL.

DOŠLA ČASNA SA
DICON IZ OS DOBRI I DONILA KRUHA I SENDVIČA.

MILOJEDNICE SV. VINSKA PAULSKOG DONILE PAUCIUCKE

- OBITELJ BOJKOVIC DONIRALA ROBE

DOTLA ZENA DONILA MASU MUIKE ROBE, ODKRIVA STVARI U SKLADIŠTE
ZENA OTISLA TAKO DA NEMAN POJMA KAKO SE ZOVE, NAZVALOST.

Iz kuta recenzenata

U današnjem vremenu koje odlikuje materijalizam i bespoštedna kompetitivnost često zaboravljamo na međusobnu obvezu zauzimanja čovjeka za čovjeka, odnosno na pripravnost za pomoć članovima vlastite ili druge zajednice. Zapravo, zaboravlja se ideja solidarnosti. Čak i oni koji su svjesni takve obveze nemaju dovoljno snage i energije da bi je proveli u djelo. Čovjek koji pripada današnjem društvu rijetko ostvaruje svoje zadovoljstvo kroz težnju za dobrom drugoga. A ako ljudi žele biti duhovno ispunjeni moraju biti svjesni usmjerenosti jedni na druge, trebaju biti svjesni nužnosti ljubavi prema bližnjemu usprkos činjenici da je taj bližnji često i različit od nas. Mogućnost premošćivanja razlika koje nas dijele je osnovna pretpostavka za ostvarivanje zdrave zajednice.

Solidarnost bi prije svega trebala biti usmjeravana prema onim društvenim kategorijama kojima je ona neopohodna da bi opstali. Dakle, prema onima koji su se našli u životnim nedaćama i koji ne mogu sami bez pomoći drugih iz tih nedaća izaći. Važno je naglasiti da je solidarnost s ljudima koji se nalaze u nevolji društvena odgovornost, a ne samilost.

Društvena skupina koja zasigurno ne može ostvariti svoja osnovna prava bez odgovarajuće društvene solidarnost su beskućnici. Beskućnici, nažalost, zbog svoje marginaliziranosti ne mogu ostvariti pretpostavke „za život dostojan čovjeka“, a niti mogu sami zagovarati svoja prava. I zato trebaju pomoć od drugih, prije svega od onih koji su spremni činiti dobro, a da za to ne traže protuuslugu, a to su uglavnom volonteri iz organizacija civilnog društva. Naime, spremnost pomaganja drugima, pod svaku cijenu i usprkos svim zaprekama je temelj modernog volonterstva. Volonterstvo je sa solidarnošću neodvojivo povezano jer se volonterstvo i radi iz suosjećanja s drugim, iz želje da se nekome pomogne. Volonterstvo (ili dobrovoljni/dragovoljni rad) je jedan od kamena temeljaca civilnoga društva, jer oživljava najplemenitija stremljenja čovječanstva: zauzimanje za mir, slobodu, mogućnost izbora, sigurnost i pravičnost za sve ljude.

Nažalost, u našoj državi je relativno malen broj organizacija civilnog društva koje skrbe o beskućnicima. I zato je posebno važan rad udruge MoSt ali i svih ostalih organizacija civilnog društva koje skrbe o beskućnicima. Predan rad udruge MoSt je već rezultirao mnogobrojnim pomacima u zaštiti beskućničke populacije. Osim toga, udruga MoSt je kroz svoje djelovanje u javnosti učinila problematiku beskućnika puno vidljivijom našim građanima.

Brošure kao ova zasigurno pridonose boljem informiranju šire javnosti o beskućničkoj populaciji što pridonosi podizanju svijesti naših građana o svim tegobama s kojima se susreću beskućnici. Osobito je važno, radi lakšeg razumijevanja fenomena beskućništva, da je u brošuri objavljeno i istraživanje o fenomenu beskućništva u Republici Hrvatskoj.

Osim toga, ova brošura omogućava i prikaz iskustava nekih drugih država u zaštiti beskućnika što može biti iskorišteno za unapređenje rada naših institucija koja se bave ovom problematikom. U brošuri su pregledno navedene sve opće informacije o prihvatilištima za beskućnike pa ona može poslužiti kao izvor saznanja o konkretnim oblicima pomoći za sve one koji se nađu u situaciji da im je hitno potreban odgovarajući smještaj zbog nedaća u kojima su se našli.

Glavna zadaća državnih institucija pa tako i Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, kojem sam na čelu je davanje podrške, kako logističke tako i financijske, svima onima koji aktivno sudjeluju u aktivnostima zaštite beskućnika. Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske bio je jedna od prvih institucija koja je prepoznala važnost zaštite ljudskih prava beskućnika te smo stoga prije dvije godine u prioritete našeg godišnjeg natječaja za projekte organizacija civilnog društva koje se bave zaštitom i promicanjem ljudskih prava uvrstili zaštitu beskućnika.

U budućnosti ćemo se još više truditi pomagati svima onima koji se bave ovim uistinu altruističkim poslom. Nećete ostati sami!

LUKA MAĐERIĆ, predstojnik Ureda za Ljudska prava

Iz kuta...

Publikacija Udruge MoSt posvećena beskućnicima predstavlja vrlo koristan izvor informacija i važan pokušaj objedinjavanja dostupnih podataka o prihvatilištima u Hrvatskoj i poduzetih aktivnosti državnih i nevladinih organizacija u radu s ljudima koji su bez krova nad glavom, uz pregled zakonske regulative i strateških dokumenata koji definiraju okvir za ostvarivanje prava na dostojan život svim građanima.

Zanimljiv je pristup prema kojem beskućništvo u Hrvatskoj nije promatrano izolirano već su prikazani i globalni podatci kao i inovativni primjeri organiziranja pomoći beskućnicima iz EU i susjednih zemalja.

No posebno je vrijedan dio publikacije u kojem nam osobne priče pričaju korisnici i djelatnici Prihvatilišta u Splitu. Udruga MoSt je prepoznata po takvom osobnom i humanom pristupu u kojem se svakom korisniku obraćaju kao jedinstvenom ljudskom biću koje nije samo 'socijalni slučaj' već stvarna osoba koja se našla u teškoj životnoj situaciji iz koje izlaz ne može naći bez tuđe pomoći.

Takav je pristup na tragu najboljih praksi iz europskih zemalja kojem sam svjedočila na najvećem godišnjem događaju posvećenom borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti koji je organiziran u listopadu 2008. godine u Marseille-u. Skup je okupio petstotinjak predstavnika svih zemalja Europske unije kao i zemalja kandidatkinja, predstavnike najvažnijih institucija EU, akademske zajednice i mreže nevladinih organizacija, a po prvi put su pozvane i osobe koje žive u siromaštvu i beskućnici.

Francuska je za vrijeme svog predsjedavanja Unijom inicirala sudjelovanje predstavnika susreta siromašnih građana (People living in poverty annual meetings) koji se redovito održavaju u svibnju na godišnjem okupljanju eksperata i predstavnika vlada u listopadu. Skup na kojem su ravnopravno sudjelovali korisnici prenočišta za beskućnike uz najuglednije predstavnike vlasti i znanstvenike pokazao je važnost međusobnog dijaloga iz kojeg su eksperti učili o konkretnim životnim problemima siromašnih i ne/učinkovitosti mjera socijalne politike, a siromašni su imali priliku javno govoriti pred najvažnijim donositeljima odluka i ukazati na nelogičnosti sadašnjih sustava socijalne politike kao i na nedostatak političke volje da se borba protiv siromaštva stavi na vrh liste prioriteta EU iako je to predviđeno u strateškim dokumentima. U Marselleu sam iz zračne luke putovala s predstavnicima Irske i bilo mi je nemoguće prepoznati od tri sudionika okruglog stola tko je sveučilišni profesor, tko predstavnik vlade, a tko beskućnik. Tek mi je kasnije na kavi jedan od njih ispričao o svom trogodišnjem iskustvu života u prenočištu, o borbi protiv ovisnosti o alkoholu i o tome koliko mu je EU mreža siromašnih osoba i Nogometno prvenstvo beskućnika pomoglo da se riješi ovisnosti, vrati dostojanstvo u svoj život i stekne nove prijatelje, a nakon toga pomogne i drugima.

Podsjetilo me to na udругu MoSt i prvo okupljanje predstavnika prenočišta za beskućnike u Splitu kada sam uvidjela kako su djelatnici Udruge, volonteri, korisnici POP programa, beskućnici i mnogi drugi zapravo prijateljska 'ekipa' u borbi za bolji život svojih korisnika. Takva se praksa treba brižno njegovati i nadajmo se da će entuzijazam za pomoć drugima još dugo živjeti u MoSt-u i da će uz njihovu pomoć većina korisnika prihvatilišta ponovo ovladati svojim životima.

I ova će publikacija pomoći da se javnost bolje upozna sa problemima ljudi na marginama i da se što više ljudi uključi u aktivnosti pomaganja onima kojima je trenutno najteže.

LIDIJA JAPEK, UNDP
Voditeljica projekta Podrška politikama socijalnog uključivanja

Iz kuta Grada Splita

Svaka njihova priča je posebna i različita, ali sve se mogu svesti pod isti nazivnik, to su ljudi bez imovine i krova nad glavom. Mnogo je teže to što su oni sami te nemaju bliskih osoba s kojima bi mogli podijeliti svoje probleme.

Do 1990. godine u gradu je djelovalo prihvatilište Crvenoga križa, nakon što je ono prestalo s radom, problem je iz godine u godinu bivao sve veći.

Pristupili smo tada pionirskom poslu osmišljavanja partnerskog projekta između Grada Splita i udruge MoSt sa ciljem otvaranja prvog Skloništa za beskućnike. Mnogi su tada bili vrlo skeptični i nisu vjerovali da je Udruga sposobna uhvatiti se u koštac s najtežim problemom socijalne skrbi s kojom se ni državne ustanove, ni stručnjaci socijalne skrbi nisu lako nosili.

Pokazalo se da smo bili u pravu. MoSt je danas prepoznat na državnoj razini kao dobar model suradnje lokalne zajednice i nevladinog sektora. Ponosna sam na svaki uspjeh udruge MoSt jer sam istinski vjerovala i vjerujem da je ovo bolji, efikasniji i humaniji način suočavanja s problemima u zajednici.

VESNA ZEC, prof.
Upravni odjel za socijalnu skrb i zdravstvenu zaštitu
Grad Split

O autorici

Đordana Barbarić rođena je u Splitu 1960.

Pripadnica je zadnje generacije gimnazijalaca klasične gimnazije “Natko Nodilo“ koji su maturirali prije čuvene reforme srednjeg školstva.

Studirala je Defektologiju u Zagrebu u vremenima kada se planirala integracija djece s posebnim potrebama i sanjalo kako će svaka osnovna škola imati multidisciplinarni tim.

Živjela je u metropoli do 1990. kada je nacija sanjala promjene i stvarala novu državu.

Reforme, promjene i snovi o boljem sutra obilježili su je i od tada do danas živi u Splitu i radi na nekim promjenama u sebi i oko sebe.

Još uvijek sanja i vjeruje kao svijet može biti dobro mjesto za življenje.

I za to vrijeme radi u MoSt-u na svim programima na ovaj ili onaj način.

Nijedna akcija, aktivnost i projekt MoSt-a još joj nije dosadio.

Od 1999. vodi program vršnjačke pomoći za mlade u riziku i osmišljava programe promocije volonterskog rada mladih i do sada je provela na stotine radionica za volontere.

Voli isticati aktivizam mladih u Splitu. I voli Split.

Zadnjih godina sudjeluje u izradi nekih lokalnih i nacionalnih strateških dokumenata kako bi se slika društva o beskućnicima i njihov život barem za milimetar promijenili.

Autorica je ili koautorica gotovo svih brošura, promotivnih letaka i plakata Mosta jer je veseli pisati.

I veseli je raditi sa mostovskom ekipom snova.

Zahvala

- Svim voditeljima prihvatilišta i kolegama u lokalnim samoupravama u Zadru, Rijeci, Zagrebu, Osijeku, Varaždinu i Karlovcu koji su doprinijeli cjelovitom prikazu brige o beskućnicima.
- Ekipi „Kralji ulice“ i posebno Bojanu Kuljancu, dipl. soc. radniku iz Slovenije na prikazu rada s beskućnicima u Sloveniji.
- Fabjanu Jelaska, Robertu Juričko i volonterima koji su pričicama o korisnicima dali poseban pečat ovoj knjizi.
- Ani Barbarić za poticaj i koncepciju brošure.
- Recenzentima Lidiji Japec i Luki Mađerić zahvaljujem na podršci u našem dosadašnjem radu, riječima pohvale u njihovim osvrtima te sugestijama i savjetima.
- Svim medijima koji su afirmativno i angažirano pisali o problematici beskućništva.
- Svim donatorima koji su sve ove godine podupirali rad svih prihvatilišta u Hrvatskoj.
- Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi i Gradu Splitu koji od 2000. godine financijski podupiru rad splitskih prihvatilišta.

Za one koji žele znati više

- U prikupljanju podataka i informacija o beskućnicima u svijetu sudjelovale su Ivana Drlječan, dipl.soc. radnica i Amalija Hrepić, prof. psihologije.
- Tekst o zakonskoj regulativi u RH pripremila je Ivana Drlječan, dipl. soc. radnica.
- Istraživanje udruge MoSt čiji se rezultati nalaze u ovoj knjizi provela je Amalija Hrepić, prof. psihologije.
- Brojčane podatke o radu splitskog Prihvata pripremio je Drago Lelas, voditelj programa.
- Tekstove s engleskog prevodile su Amalija Hrepić, Ana Barbarić i Đordana Barbarić.

Ova publikacija tiskana je sredstvima Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

MoSt od A do Ž

- A** Aktivizam - pokretanje pozitivne energije u svim programima MoSt-a.
Akcija „A di si ti“ - tradicionalna mostovska akcija prikupljanja hrane za siromašne građane, sudjeluje velik broj mladih volontera i učenika splitskih srednjih škola.
Amalija i Ana - nove, mlade snage POP-a i Malog savjetovališta, psiholog i socijalni pedagog, donijele svježinu, vedrinu, polet i znanje.
- B** Beskućnici - o njima brinemo i olakšavamo im život.
Borba - s birokracijom, predrasudama, nerazumijevanjem.
- C** Civilno društvo - pokretači društva, dio smo njega i to nas čini ponosnim.
Civilci - „teško s njima, teško bez njih“, uključeni u sve aktivnosti MoSt-a.
- Č** Čovjekoljublje - ključna riječ u našoj misiji.
Čudaci - jesmo li? Kažu da malo jesmo.
- D** Dado - brine da je svima toplo u srcu i u Prihvatalištu, logističar Udruge, idejni vođa mostovskih akcija i putovanja.
Darivanje - onima koji nemaju čini nas sretnima!
Donatori - hvala im! Bez njihove potpore puno toga bi bilo teško ostvariti.
- Đ** Đorđe - žena, majka, predsjednica, voditeljica POP –programa i vojske volontera, ne boji se starosti, ali okružuje se s mladosti.
- E** Entuzijizam - njeguje se istim žarom od osnutka.
Edukacije - važne za naš osobni rast i čine nas snažnijim u pružanju pomoći onima kojima pomoć treba.
- F** Fabo - dobri duh (mlađi), nezamjenjiv u Prihvatalištu za beskućnike i na putovanjima, miljenik korisnika svih programa.
Freak - „All freaks together“ uzrečica koju koristimo kad pozivamo na tulum.
- G** Gogo - najmlađi djelatnik u POP- programu, smišlja igre, zabave, okuplja volontere, inženjer i tehnički um udruge, a srca meka.
Glazba - bez nje ne možemo, radi se uz zvuk i u ritmu glazbe
Generacijski mix - ljubav i pažnja za sve generacije, zajedništvo generacija i energije u svim programima.
- H** Humanost - ključna riječ u viziji i misiji MoSt-a i onome što želimo ostaviti iza nas.
Hrabrost - za nove izazove i probijanje „granica“.

Humor - u svim situacijama pa i kad nas posjećuje predsjednik države i ministri.
Hajduk - klub koji se voli i za koga se navija.

- I** Ivana - socijalna radnica, brinula o napuštenim i obespravljenima, davala utjehu i nadu.
Iskrenost - vrijednost koju promičemo. „Za istinu bi poginili!“
Ideja - nikad dosta novih ideja i novih izazova.
- J** Jedinstvenost - jedan za sve, svi za jednog!
Junaci - rekli su da su junaci našeg doba volonteri, oni koji daju dio sebe za druge.
Južina - topli vjetar s juga koje napuni naš prostor ljudima, sudbinama, tugom i sjetom.
- K** Kreativnost - bez kreativnosti u promišljanju i radu MoSt ne bi bio to što jest.
Kolektiv - duh zajedništva neophodan za tumaranja bespućima civilne scene.
- L** Ludost - pozitivno gorivo na kojem se pokrećemo kada energija padne.
Lakoća - nepodnošljiva lakoća volontiranja!
- LJ** Ljubav - za sve!
- M** MoSt - spaja obale, ljude, misli, ideje, energije, ljude...
Mladi - pokretačka energija svih mostovskih programa.
Mediji - podrška i promotori svega što MoSt radi, važni za afirmaciju aktivizma i vrijednosti civilnog društva.
- N** Neformalnost - u kontaktu s ljudima, volonterima, mladima, dio našeg „imagea“...
Nadobudnost - dobra u malim količinama.
Nerealno - „budimo realni i tražimo nemoguće“ često je korištena rečenica u MoSt-u
- NJ** Nježnost i topla riječ - za sve koji prođu kroz vrata MoSt-a.
- O** Otvorenost - u komunikaciji, kontaktu, pristupu, novim spoznajama, idejama...
Operativnost - okrenutost planiranju, konkretnost u opisu poslova, jasnoća u podjeli uloga olakšava provedbu i najkompliciranijih aktivnosti.
Otkaćenost - još jedna karakteristika mostovskog pristupa.
- P** POP program - naš prvi i najstariji program, ali ispunjen mladošću i pozitivom.
Predanost - naša osobna karta i viza za ulazak u tim.
Prijateljstvo - ono što krase odnose među ljudima koji jesu u MoSt-u.
Podrška - naša međusobna i prema onima koji nam dolaze.
- R** Robi - „čuvar ognjišta“ u Prihvatištu, prijatelj i rame za plakanje beskućnicima i skitnicama.

Roditeljstvo - činimo sve da ga učinimo djetotvornim, ključan je fokus rada našeg rada.
Rad - činimo sve kako bi nam rad bio „gušt“ i sloboda i lipota.

- S** Sanja - kraljica humora, čuvarica pečata i novca, ne štedi se u radu, ali štedi resurse MoSt-a.
Split - naš grad, naša inspiracija, želimo da bude percipiran kao grad aktivizma, volonterstva, grad u kojem se brine za druge.
Sklonište - utočište za one kojima je ulica dom.
Sloboda - izbora, ideja, odlučivanja.
Snaga davanja - neki čudni „perpetuum mobile“, koliko daješ, toliko primaš, toliko si ispunjen.
- Š** Šušur - u MoSt-u se ne može bez toga, bez vrtloga ideja, misli, ljudi, akcija
Šetnja „ja bi se šetala“ - omiljena izjava u MoSt-u kad je jugo i kad je „nekakva kugla“ u grlu.
- T** Toplina - u riječi i pristupu, metoda kojom mostovci rade.
Torcida - pripadnost ideji i grupi. Dio mostovaca su vjerni i ideji i biloj boji.
- U** Udruge - udruženost u želji za promjenom, rasadnik ideja i volonterizma.
Učenje - svaki dan u MoSt-u je nova prilika da podijelimo znanja i vještine s drugima, da učimo iz pozitivnih primjera, ali i na greškama da naučimo nešto o sebi.
- V** Volonteri - dragocijenost MoSt-a, bez njihove mladosti, poleta i entuzijazma puno toga ne bi bilo moguće ostvariti.
Vizije - važno ih je imati „kao svjetla u tunelu“. U MoSt-u su svakodnevne i ponekad izazovu smijeh i upitne poglede, ali na sreću i potiču jedinstvene programe koji MoSt čine mostom prema boljem svijetu.
- Z** Znanje - temelj razvoja i postignuća, vrednota koju MoSt afirmira.
Zona - slobodna i voloneterska, naš partnerski projekt sa SIC-om baziran na prijateljstvu, povjerenju i širenju volonterizma.
Zabava - osnovna smjernica u strateškom planiranju svakog vikenda.
Zajedništvo - važno za osjećaj pripadanja, za vjeru da si dio „ratnika svjetlosti“ i neophodno za pomicanje barijera.
- Ž** Žene MoSt-a i muškarci - čine MoSt domom, toplinom natkriljuju tuge i samoće, nesebičnošću čine čuda i šire radost.
Želje - imamo ih na tisuće dnevno, ostvarujemo ih mladošću i iskustvom, znanjem i predanošću, zajedništvom i ljubavlju. A tek kad postane teško dozivamo čarobni štapić.
Život - i radost i tuga, i lipota i nevolja, i imati i nemati, i ljubav i patnja, i odlasci i dolasci... Sve je dio života, i dio nas, i dio MoSt-a!

Literatura

1. America Press Inc. (2007): Homelessness: A Solvable Problem, Editorial
2. Bakula Anđelić M., Šostar Z.(2006): Beskućnici grada Zagreba, Revija za socijalnu politiku, Pravni fakultet Zagreb.
3. Civilno društvo, NZZRCD, 2006.
4. Deklaracija o ljudskim pravima
5. Izvješće HWC, 2007.
6. Memorandum o socijalnoj uključenosti
7. O'Tolle T. P., Gibbon J. L., Hanusa B. H., Fine M. J.(1999): Preferences for Sites of Care Among Urban Homeless and Housed Poor Adults, Center for Research on Health Care and the Division of General Internal Medicine, Department of Medicine, University of Pittsburgh.
8. Peled E., Spiro S., Dekel R. (2005): My Home is Not My Castle: Follow-Up of Residents of Shelters for Homeless Youth, Child and Adolescent Social Work Journal, Vol. 22, Tel Aviv University.
9. Šućur Z., Siromaštvo: teorije koncepti i pokazatelji, Pravni fakultet, Zagreb.
10. Šućur Z., Sustavi socijalne politike: Povijest, obilježja, modeli; Pravni fakultet, Zagreb.
11. UNDP (2006) Izvješće o društvenom razvoju Neumreženi:
Lica socijalne isključenosti, www.undp.hr
12. Ustav Republike Hrvatske
13. Zakon o socijalnoj skrbi (1997.)

Fotografije

- Helen Aikman: Nameless 2 (<http://haikman.deviantart.com/>)
- Dimitar Variysky: Un.titled (<http://dechobek.deviantart.com/>)
- Tiago Pereira: Homeless B-W (<http://tiago13pereira.deviantart.com/>)
- <http://www.robertcasanova.fr/FIGURESETVOUS/adiouabbepierre.html>
- Ralf Brunner: Homeless II (<http://RaMiBru.deviantart.com/>)
- j436.worldpress.com/HWC
- Anissa Chairudea: Homeless (<http://ocit.deviantart.com/>)
- Gordon McBryde: Homeless Moroccan No.1 (<http://P0RG.deviantart.com/>)
- Robert Mockel: Homeless (<http://Ueberbelichtet.deviantart.com/>)
- Daniel Lee: Homeless Omaha (<http://ScribbleMe.deviantart.com/>)
- Sonya Segal: Homeless Night (<http://Sonjaaaa.deviantart.com/>)
- Mitch Weiss: City Sitter (<http://Omega300m.deviantart.com/>)
- Tazis: Homeless (<http://tazis.deviantart.com/>)
- Renato Pezzi
- Roie Galitz: Homeless (<http://RoieG.deviantart.com/>)
- Gru: Matei's Homeless People (<http://parkourgru.deviantart.com/>)
- Gilad Benari: Reality Show (<http://gilad.deviantart.com/>)
- Yirmi: Homeless Sweet Homeless (<http://yirmi3.deviantart.com/>)
- Mehran Ahmadi: Homeless (<http://mehranah.deviantart.com/>)
- Šimun Aščić: Kaptolski čova
- Maike: Homeless (<http://Maikiii.deviantart.com/>)
- MoSt - Arhiva

Adresar prihvatilišta i organizacija koje skrbe o beskućnicima u RH

SPLIT

Udruga Most

Prihvatilište za beskućnike

Zlodrina poljana 4

Kontakt osoba: Drago Lelas, voditelj Prihvatilišta

Tel. 021/483680

e-mail: info@most.hr

OSIJEK

Caritas Osijek

Prihvatilište za beskućnike

Dom Sv. Vinka Paulskog

Kontakt osoba: Mirjana Blagus, zamjenica ravnateljica

Tel: 031/375 511

e-mail: caritas@os.htnet.hr

ZAGREB

Prenočište d.o.o.

Heinzelova 78a

Kontakt osoba: Milivoj Prugovečki

Tel: 01/ 618 – 7479

Prenočište Crvenog križa Zagreb

Grgura Ninskog bb

Kontakt osoba: Miroslav Pavlija

Tel: 01/ 377 7895

Samostan „Misionarke ljubavi - Sestre Majke Terezije“

Jukićeva 24

Tel/fax: 01/ 4812454

Caritas Zagrebačke nadbiskupije

Vlaška 36

Tel: 01/ 4817716

Rakitje – Zagrebačka bb

Tel: 01/ 3323026

www.czn.hr

Samostan sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog

Frankopanska 17

Tel: 01/ 4830239

Sv. Antun Padovanski

Sv. Duh 33

Tel: 01/ 3777278

VARAŽDIN

Poglavarstvo grada Varaždina

Prihvatiliše za beskućnike

Kontakt osoba: Ružica Radelić, pročelnica Ureda socijalne skrbi

Mob: 098 379 104

e-mail: ruzica.radelic@varazdin.hr

RIJEKA

Prihvatilište za beskućnike - Ruže Sv. Franje

Franjevački svjetovni red

Kontakt osoba: Vilma Mlinarić, voditeljica Prihvatilišta

Tel: 051 512 131

Mob: 099 319 1203

e-mail: fsrtrs@net.hr

ZADAR

Caritas Zadar

Prihvatilište za beskućnike

Kontakt osoba: socijalna radnica

Tel: 023 316 678

Mob: 099 311 8132

e-mail: mirjana.tadic@zd.t-com.hr

KARLOVAC

Sklonište za beskućnike

Hrvatske Bratske Zajednice bb (bivše Prognaničko naselje Gaza)

Kontakt osobe:

Goran Jakšić, prof., pročelnik Upravnog odjela za socijalnu skrb, šport i udruge

Tel: 047/628-204, fax. 047/628-202, mob. 099-2199-074

e-mail: goran.jaksic@karlovac.hr

Dražen Adamić, prof. – savjetnik za socijalnu skrb i zdravstvo –

Tel: 047/628-200, fax. 047/628-202, mob. 098-434-681

e-mail: drazen.adamic@karlovac.hr

Nikolina Pahanić, dipl. oec. – stručna suradnica za mlade i udruge civilnog društva

Tel: 047/628-205, fax. 047/628-202, mob. 091-3613-730

e-mail: nikolina.pahanic@karlovac.hr

Grad Karlovac, Banjavčičeva 9, 47000 Karlovac, web: www.karlovac.hr

Prihvatilište za beskućnike u Sloveniji

LJUBLJANA

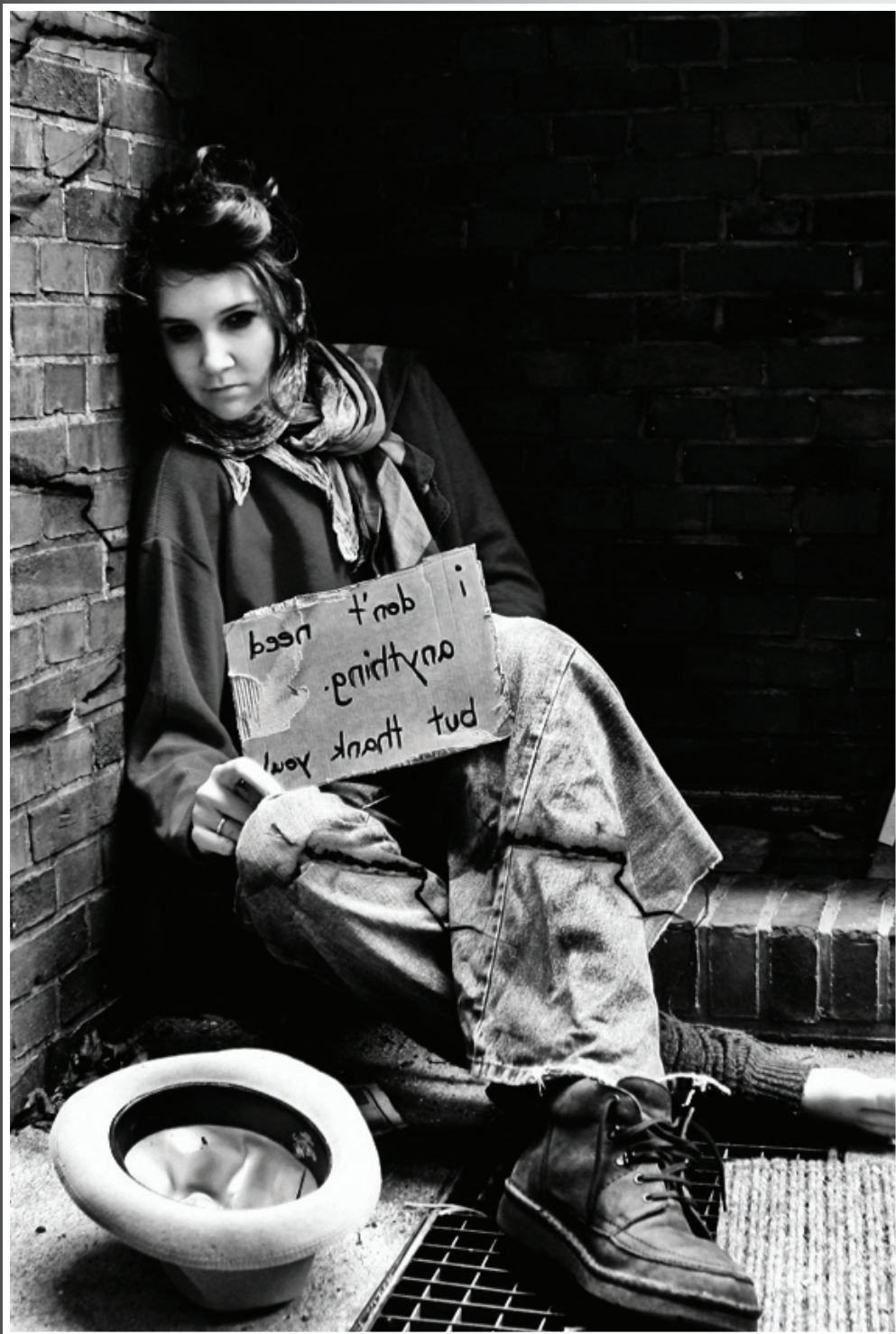
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice

Adresa: Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana

Tel: 00386 59 022 503

e-mail: kraljiulice@gmail.com

www.kraljiulice.org

„Reci mi da možemo izgraditi, da još nije prekasno
I ako zakažem daj mi snage stvorit nešto prekasno...
I reci mi da smo mogli promijeniti svijet
Reci mi molim te
I da će djeca što dolaze imat nasljeđe za ponijeti...“

Iz dana u dan / **ELEMENTAL**

← ↻ ↕ ↗ → **MOST**
U D R U G A